

KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

1/0038
P-50

PĒSTININKŲ STATUTAS

RIKIUOTĖ

KARIUOMENĖS ŠTABAS, SP. IR ŠVIET. SK.

Kaunas 1937

Kaunas, 1937. XI. 4.

I S A K Y M A S

Pestininkų statuto I dalį — RIKIUOTĘ — tvirtinu ir įsakau juo vadovautis.

Pestininkų rikiuotė šiame statute išsamiai duodama tik batalionui ir pulkui, kurie saviję jungia rikiuotiniu požiūriu įvairius dalinius, nepaisant jų skirtinges rikiuotės. Iki bataliono čia yra tik šaulių vienetų rikiuotė. S. kulkosvaidžių, aut. pabūklų ir minosvaidžių vienetų rikiuotė — atskiruose statutuose.

Visai šis statutas turi būti išmoktas ir gyvenime pritaikytas iki 1938 m. kovo mėn. 1 d.

Nustoja galiojė: Pest. Rikiuotės Stat. I d. ir visi tie atskiri Štabo nurodymai, kuriais buvo užpildytos P. R. St. I d. spragos.

Pastabas ir paklausimus siūsti Pestininkų Inspekcijai.

Gen. št. pulkininkas
S. Raštikis

I SKYRIUS

RIKIUOTĖS IR JŲ VALDYMAS

I skirsnis

RIKIUOTĖS

1. Rikiuotė yra statutinis kovotojų ar dalinių sustatymas, kad jie drauge stovėtų, eitų ir veiktų.

2. Rikiuotė yra tankinė ir manevrinė.

3. Tankinė rikiuotė vartojama rinkimui ir žygiui taikos meto aplinkybėse. Pirmuoju atveju ji vadinama rinkimosi rikiuotė.

Rinkimosi rikiuotės: eilė, linija, būrių vora, telkinys (masė).

Tankinės žygio rikiuotės: virtinė, vora po du, vora po keturis.

4. Tankinių rikiuočių apibūdinimas.

Eilė — kovotojai, sustatyti šalia vienas kito.

Virtinė — kovotojai, sustatyti užpakaly vienas kito per 1 žingsnį. Ji gaunama pasukus eilę dešinėn arba kairėn.

Linija — kovotojai, sustatyti užpakaly vienas kito per 1 žingsnį dviem eilėmis.

Eilės vadintinos pirmąja ir antrąja; tie pavadinimai ir rikiuotei pasisukant nesi-keičia.

Du kovotojai, kurie linijoje stovi užpakaly vienas kito, vadinti g r e t a . Jeigu už pirmos eilės kovotojo nėra kovotojo antroje eilėje, tai tokia greta vadintama n e p i l n a .

Vora po du — kovotojų dvejetai (gretos), sustatyti užpakaly vienas kito per 1 žingsnį. Ji gaunama pasukus liniją dešinėn arba kairėn.

Vora po keturis — kovotojų ketvertai, sustatyti užpakaly vienas kito per 1 žingsnį. Ji gaunama pasukus liniją dešinėn ir sukomandavus: Po keturis — RI-KIUOK! (84 str.).

Būrių vora — būriai, sustatyti užpakaly vienas kito linijomis.

Telkiny s — didesnių už kuopą vienetu rikiuotė, kurioje jų sudėtiniai vienetai (divizijoje pulkai, pulke batalionai, batalione kuopos) sustatomi arba užpakaly vienas kito dviem eilėmis, arba šalia vienos kito viena eile (nelygu nurodymai), o kuopos — būrių voromis.

5. Manevrinė rikiuotė vartojama prieš įtakos plote, kad galima būtų patogiau slinkti, vartoti savo kovos priemones ir suma-

žinti savo nuostolius ir matomumą iš priešo pusės.

Tarpekliai ir atstumai manevrinėse rikiuotėse didesni negu tankinėse ir dėl įvairių takinių aplinkybių gali būti keičiami.

6. Manevrinės rikiuotės ir jų a p i b ū d i n i m a s .

a) Pagrindinės (pagrindinio vieneto — skyriaus) rikiuotės:

Vi l n i s — tinkamiausia savo ugnies prie-monėms vartoti rikiuotė, kurioje kovotojai iš-siskleidę platumon šalia vienos kito, nežiūrē-dami lygiavimo.

Vorelė — rikiuotė, kurioje kovotojai iš-siskleidę užpakaly vienas kito, nežiūrēdami lygiavimo. Vorelė gali būti po vieną, po du ar dvilypę (žr. skyriaus manevrines rikiuotes).

Sau ja — rikiuotė, kurioje kovotojai susi-telkę už savo vado įvairiais tarpekliais ir atstu-mais.

b) Įvairių vienetų rikiuotės pagal tikslą:

Manevrinė žygio rikiuotė (vora), kuri trumpiau vadintama žygio ri-kiuotė (vora) yra tokia rikiuotė, kurioje vienetai, žygiuodami keliu, dėl priešo pavo-jaus kiek reikiant susiskaido ir laikosi nustatytų saugumo taisyklių.

Artėjimo rikiuotė — nuostoliams nuo ugnies ir priešo žemės sekimui sumažinti pritaikyta rikiuotė, kurioje vienetai, nueidami nuo žygio kelio, susiskaido gilumon ir platu-

mon tiek, kad nustatyta tvarka tuoju galėtų pradėti kautynes.

Kautynių rikiuotė — kautynėms pritaikytas vienetų suskaidymas vietovėje.

7. Jei, kalbant apie vienokioje ar kitokioje manevrinėje rikiuotėje esančius vienetus, turima galvoje jėgų suskirstymas ne tik ploto, bet ir priklausomybės, ir uždavinių, ir apskritai vadovavimo atžvilgiu, tai vartojami pavadinimai: žygio santvarka, artėjimo santvarka, kautynių santvarka (žr. P-51 st. 445 psl. sąvoką „santvarka“).

8. Įvairios bendrosios rikiuotinės sąvokos:

Frontas — rikiuotės šalis, i kurią kovojojai žiūri, turėdami dešinijį sparną dešinėje, o kairijį kairėje.

Sparnas — rikiuotės fronto kraštutinė atkarpa (dešinioji ar kairioji). Rikiuotei pasisukus, sparną pavadinimai nesikeičia.

Vora — vienetai, išrikuoti užpakaly vienas kito.

Voros gilumas — voros ilgumas (nuo vieno iki kito galo).

Atstumas — tarpas i gilumą tarp dviejų vienetų ar dviejų kovojojų. Vienetuose jis matuojamas nuo priekinio vieneto užpakalio iki užpakalinio vieneto priekio.

Tarpeklis — tarpas i platumą tarp dviejų vienetų ar dviejų kovojojų.

Judėsys — éjimas, bégimas, šliaužimas ar ropojimas.

Rikiavimas — nustatyta tvarka vykdomi judesiai, kurie reikalingi sudarant arba pakeičiant rikiuotę.

II skirsnis

VALDYMAS

9. Vadassavo valią valdiniam perduoda komandomis (statute nustatytais žodžiais) ar įsakymais.

Komanduojama ar įsakoma:

a) balsu — statuto nustatytais žodžiais;

b) sutartiniais ženklais — rankomis, vėliavėlėmis, kardu, šautuvu, raketa, švilpuku ir t. t.;

c) asmeniniu pavyzdžiu.

Patikimiausias valdymo būdas žodžiu. Tik kai valdomas vienetas nutolęs, arba kautynių triukšmas nuslopina balso komandą, arba kai aplinkybės reikalauja visiškos tylos, valdoma sutartiniais ženklais. Kur reikia, valdymo prie-monės turi būti dvigubinamos.

10. Komanda dalinama į ruošiamąją ir vydromąją.

Ruošiamąją komandą (statute pažymėta išretintai) reikia tarti kiek tesiama, bet tvirtai ir aiškiai ištariant kiekvieną skie-menį. Vykdąmąją komandą (pažymėtą didžiosiomis raidėmis) tarti garsiai, tvirtai, kuo trumpiausiai. Balso stiprumą derinti su vieneto didumu ir rikiuotės platumu ir gilumu,

11. Vykdomoji komanda vykdoma automatiškai.

12. Jeigu po komandos, nurodančios jude-
si arba persirikiavimą, reikia tuojuo į vykdyti
visiems, tai ji baigama žodžiu: MARŠ! Jeigu
komanduojama tik vadams, kurie savo ruožtu
komanduos vykdyti, arba jeigu ir visiems ko-
votojams, bet tokiam veiksmui, kuriam jie tu-
ri dar kiek pasirengti ar vykdyti ne vienu metu,
tai komanda baigama žodžiu: V y k d y t i!

13. Kai komanduoti pradeda kitas asmuo,
jis dalinį turi įspėti ruošiamąja komanda:
Klausyk mano komandos!

14. Prieikus pakeisti klaidingą dar ne-
ivykdytą komandą arba pataisyti netinkamai
vykdomą, bet dar nebaigtą veiksmą, koman-
duojama: PALIKT!

15. Vadas įsako pats arba per kitą asmenį.
Įsako žodžiu arba raštu. Žodinių įsakymą vyk-
dytojas pakartoja; teisingai įsakymą pakar-
tojus, vadas sako: V y k d y t i! Vykdymas
tuojuo vykdo.

16. Tankinėje rikiuotėje komanduodamas
vadas pats būna padėty „ramiai“.

17. Sutartiniai ženklai — žr. 1 priedelį.

II SKYRIUS

PĒSTININKŲ VIENETŲ RIKIUOTĖS MOKYMAS

I skirsnis

KOVOTOJAS

a. Kovotojas tankinėje rikiuotėje

Pareigos

18. Prieš stodamas į rikiuotę kovotojas
turi:

- patikrinti, ar tvarkoje ginklas, dujo-
kaukė, šoviniai, granatos ir kiti reik-
mens ir ar pritaikytas šautuvo diržas
pagal ūgi;
- prisitaikyti dangą ir aprangą.

19. Rikiuotėje kovotojas turi:

- žinoti savo vietą ir visais atvejais mo-
kėti ją surasti ir be triukšmo užimti;
- be vado leidimo savo vietas neappleisti;

- c) žiūrėti tiesiai, stovēti nejudēdamas, eiti kojon, lygiuotis, atidžiai klausytis ir sekti vado komandas;
- d) vykdyti komandas (įsakymus) ir visus rikiuotinius veiksmus greitai, griežtai, tiksliai ir sutartinai.

M o k y m a s b e š a u t u v o

20. Taisyklinga stovėsena. Stovēti tiesiai, neišsitempus, kiek pasvirus į prieķį; kulnis laikyti suglaustus, batų priekius išskesti fronto linijoje pado pločiu; kelius ištisti, bet netempti; pilvą kiek įtraukti, krūtinę kiek pakelti ir paduoti į priešakį; pečius atlošti lygiai; rankas laisvai nuleisti taip, kad plaštakos, atkreiptos delnais į vidų, būtų iš šonų ties šlaunų viduriu; pirštus kiek suriesti; galvą laikyti iškėlus ir tiesiai, žiūrėti tiesiai prieš save ir nekrutėti (1 brėž.).

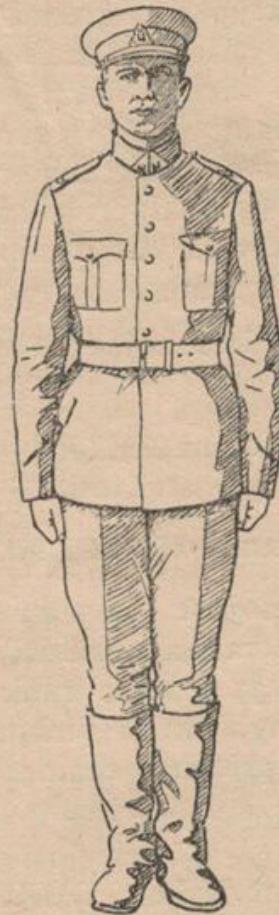
Kad kovotojas taisyklingai atsistotų, komanduojama: STOKIS!

21. Komanduojant LAISVAI! — atsistoti laisvai, nejudinant kojų iš vietas; kūno svorį nukreipti į bet kurią koją.

Komanduojant PASITAISYK! — nepaliekant savo vietas ir laisvai stovint galima pataisyti dangą ir aprangą; jei reikia, galima per artimiausią vadą pasiprašyti išeiti iš rikiuotės.

Komanduojant RAMIAI! — atsistoti pagal 20 str. (taisyklinga stovėsena).

Tą pat daryti išgirdus bet kurią ruošiamąją komandą, jeigu prieš ją buvo leista laisvai stovēti arba pasitaisyti, taip pat kreipiantis vadui ar į vadą, pasisveikinančių ir giedant Taučios Himną.

Prieš komandą ramiai, jei reikia, išpėjamai komanduojama: BAIK TAISYTIS!

22. Komanduojant GULK! — nenustojant žiūrėti tiesiai į priekį (šaudymo metu nenustojant žiūrėti į taikinį), pasisukti ant kairiojo bato priekio pusiau ($\frac{1}{8}$ rato) dešinėn ir, kartu perstatant dešiniąją koją per pusę žingsnio į priekį nauja kryptimi, greitai priklaupti ant kairiojo kelio; paskui, pasiremiant kairiąja ranka, atsigulti kiek į dešinę nuo žiūréjimo krypties (maždaug per $\frac{1}{10}$ rato), alkūnėmis atsiremiant į žemę. Atsigulus ir toliau žiūrėti tiesiai į priekį (i taikinį) laikant galvą kaip galint žemiau ir visu kūnu kaip galint geriau prisiglaudus prie žemės.

Nereikalauti, kad kojos būtų vienodai laikomos.

23. Komanduojant KELK! — greitai atsikelti ir taisyklingai atsistoti.

24. Sveikinamasi 153-164 str. taisyklemis.

25. Komanduojant K e p u r e s — NUSI-IMK! — dešine ranka nusiimti kepurę, diržo aukštyje paimti ją į kairę ranką už lankelio dešinės pusės, nykščiu iš viršaus, smilium iš vidaus, kepurės priekiu į dešinę. Dešinę ranką nuleisti (kepurė laikoma kaip ir su šautuvu — 38 str.).

Komanduojant U ž s i - DÉK! — dešiniąja ranka užsidėti kepurę ir abi rankas nuleisti.

26. Sukiniai vietoje daromi komanduojant:

- 1) d e s i - NÉN!
- 2) k a i - RÉN!

- 3) p u s i a u d e s i - NÉN!
- 4) p u s i a u k a i - RÉN!
- 5) a p - L I N K !

A p l i n k ($\frac{1}{2}$ rato į kairės rankos pusę), k a i r é n ($\frac{1}{4}$ rato) ir p u s i a u k a i r é n ($\frac{1}{8}$ rato) suktis ant kairiojo kulnies ir ant dešiniojo bato priekio; d e s i n é n ir p u s i a u d e s i n é n — suktis priešingai.

Sukantis kūną reikia laikyti taisyklingai, kūno svorį perkeliant ant tos kojos, į kurios pusę sukamas. Pasisukus pristatyti žingsnio taktu koją, pasilikusių užpakalyje.

27. Judesiai daromi ž e n g t e a r b è g - t e. Einant, judesio greitis priklauso nuo tempo ir žingsnio dydžio, kurie savo rūožtu priklauso nuo vietos ir kovotojo fizinio patvarumo.

28. Einama išlygintu arba laisvu žingsniu.

Išlygintas žingsnis: dydis 80 cm, greitis 120 žingsnių per minutę, kojos statomas tvirtai, taktas ryškus, rankomis mosuojama griežčiau.

Laisvas žingsnis: dydis 70-75 cm, greitis 114 žingsnių per minutę, kojos statomas ne taip tvirtai, taktas ne taip ryškus, rankomis mosuojama laisviau.

29. Paprastai tankinėje rikiuotėje einama išlygintu žingsniu. Judesiui palengvinti komanduojama: LAISVAI!

Po šios komandos eiti laisvu žingsniu, lygiuojant.

Komanduojant PASITAISYK! — pasitai-syti dangą ir aprangą. Griežto lygiavimo ir bendros kojos galima nelaikyti.

Komanduojant BAIK TAISYTIS! — eiti laisvu žingsniu.

Iš laisvo žingsnio į išlygintą pereiti komanduojama RAMIAI!

Dainuojant arba orkestrui griežiant jude-sio tempas neturi pasikeisti.

Per greitam žingsniui sulėtinti komanduo-jama: Re - ČIAU!

30. Judesiai žengte pradedami sukomanda-vus Ž e n g t e - MARŠ!

Po ruošiamosios komandos pasvirti kūnu kiek į priekį. Po vykdomosios komandos iš-kelti ištiestą kairiąją koją judesio kryptimi, paskui statyti ją ant viso pado, perkeliant ant jos visą kūno svorį, tuo pačiu metu pakelti nuo žemės dešiniąją koją, iškelti judesio kry-p-timi, pastatyti ta pačia tvarka, ir toliau eiti tokiu būdu (išlygintu žingsniu).

Galvą laikyti tiesiai, rankomis mosuoti apie kūną iki juosmens, sulenkiant jas alkū-nėse, o pirštus lengvai sugniaužti; keliant kairę koją, keliamą dešinę ranką.

31. Einant pasisukama tokiomis pat komandomis kaip ir vietoje stovint.

a) Pasisukti dešinėn ir pusiau de-šinėn vykdomąją komandą tarti ka-da ant žemės dedama dešinę koja; su-komandavus, kaire koja žengti dar žingsnį, pasisukti ant šitos kojos bato

priekio, kartu iškeliant dešinę koją nau-ja kryptimi, ir eiti toliau.

- b) Pasisukti kairėn ir pusiau kai-rėn vykdomąją komandą tarti statant kairę koją, o pasisukti ant dešinės kojos bato priekio.
- c) Pasisukti aplink vykdomoji koman-da (-LINK!) tariama tada kai ant žemės statoma dešinė koja. Po komandos kaire koja žengti dar žingsnį, paskui žengti dešine koja per pusę žingsnio, pastačius ją kiek į kairę nuo kairės kojos, pasisukti ant abiejų batų priekiu ir eiti toliau, pradedant kaire koja.

32. Komanduojant VIETOJE! — žingsni daryti pakeliant ir nuleidžiant kojų pėdas žingsniavimo taktu, nelenkiant kojų į užpakalį. Eiti toliau komanduojama: TIESIOG!

33. Judesiui baigt komanduojama: Ko-voto ja u - STOK!

Išgirdus komandą kojas statyti tvirčiau. Vykdomoji komanda ištariama kartu su kojos pastatymu ant žemės. Tada antra koja žengti dar žingsnį ir paskui pristatyti koją, pasiliuki-sią užpakalyje.

34. Bėgti komanduojama: B e g t e (trum-pai) - MARŠ!

Po ruošiamosios komandos pasvirti į priekį. Po vykdomosios komandos pradėti bėgti (kaire koja). Bėgant mosuoti kiek sulenkto-mis alkūnėse rankomis, nes tada lengviau bėgti.

09900082488. 4

Bégant pasiskama tomis pačiomis komandomis kaip ir einant (Deši-NÉN, Kai-RÉN, Ap-LINK), bet be taisyklių, tik greitai, nesusilaikant vietoje ir nepakeičiant bégimo tempo.

35. Bégimui baigt komanduojama: Kovotoja u - STOK!

Išgirdus ruošiamąją komandą, sulėtinti bégimą ir sutvirtinti žingsnį. Po to vykdomoji komanda tariama ir vykdoma kaip einant (33 str.).

36. Iš žingsnio bēgti komanduojama: Bégte - MARŠ!, o iš bégimo žengti — Žengte - MARŠ! Vykdomoji komanda tariama statant ant žemės kairę koją; po to dešine koja žengiamas dar vienas žingsnis ir iš kairės kojos pradedamas naujas judesys.

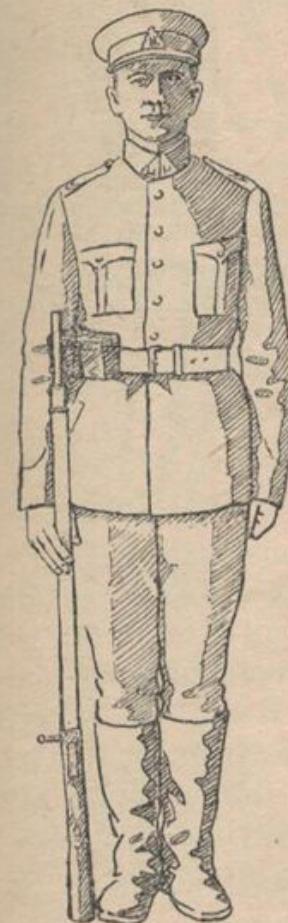
Mokymas su šautuvu

37. Taisyklinga stovėsena. Stovėsena su šautuvu tokia pat kaip ir be šautuvo (20 str.).

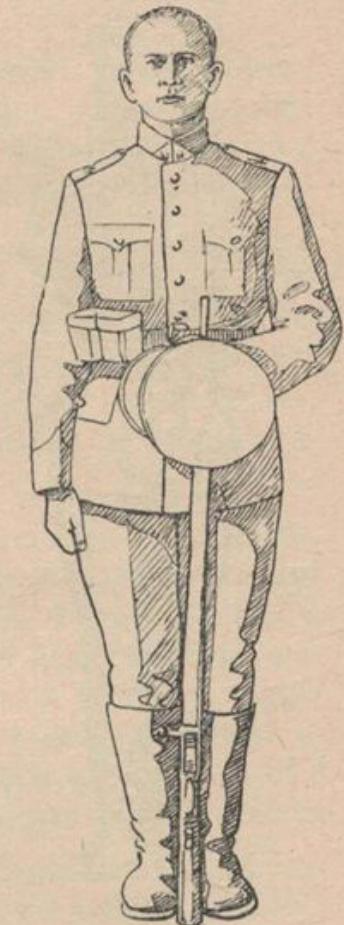
Šautuvą laikyti prie dešinės kojos pastatyta visu buožpadžiu ant žemės taip, kad buožė, savo kraštu liesdama kojos pėdą, lygiutusi su batų priekiu; laikyti dešine ranka, nykščiu apkabinus iš kairės pusės, o kitais pirštais įstrižai loveli: trimis iš priekio ir vienu (mažuoju) iš dešinės pusės (2 brėž.).

38. Komanduojant Kepures - NUSI-IMK! — dešine ranka pasistatyti šautuvu

buožę tarp batų priekiu ir paskui paimti ji kaire ranka per viršutinį žiedą; po to nusiuimi ir laikyti kepurę 25 str. taisyklemis (3 brėž.).

2 brėž.

3 brėž.

Komanduojant Užsi-DÉK! — kepurę užsidėti 25 str. taisyklemis, o šautuvą paimti prie kojos.

Šalmas nuimamas, laikomas ir uždedamas kaip kepurė, tik laikant dirželis suimamas vienais pirštais.

4 brėž.

5 brėž.

39. Komanduojant Ginklą - PASIKABINK! —

Pirmuoju veiksmu: dešine ranka pakelti šautuvą (su atleistu diržu) aukštyn li-

gi peties ir, laikant prieš dešinį petį taikikliu į dešinę pusę, kaire ranka paimti jį tarp apatinio žiedo ir taikiklio (4 brėž.).

Antruoju veiksmu: dešine ranka paimti už diržo per plaštaką nuo lovelio (5 brėž.).

Trečiuoju veiksmu: mesti šautuvą už dešiniojo peties, dešinę ranką nuleisti šautuvo diržu iki šovininės, prilaikant šautuvą alkūne, o kairę ranką — į savo vietą (6 brėž.).

40. Jei šautuvo diržas neatleistas, tai prieš komandą Ginklą - PASIKABINK! — komanduojama: Diržą - ATLEISK! Taip su komandavus, pakelti šautuvą aukštyn, atremti buože į kiek palenkatos dešinės kojos šlaunį, atleisti diržą, pastatyti šautuvą prie kojos ir atsistoti ramiai.

41. Komanduojant Ginklą - NUSIKABINK! — dešinę ranką diržu patraukti ligi peties (7 brėž.), kryptelėjus dešiniuoju pečiu į priekį trumpu mostu mesti šautuvą iš už peties prieš krūtinę ir vikriai jį pačiupti kaire ranka tarp apatinio žiedo ir taikiklio (8 brėž.); dešine ranka paimti šautuvą ir pastatyti prie kojos, o kairę ranką tuo pat metu nuleisti.

42. Šautuvo diržas pritraukiamas (patrumpinamas) komanduojant Diržą - PRITRAUK! — ir statant šautuvą tam veiksmui ant dešinės kojos šlaunes kaip ir atleidžiant diržą (40 str.).

43. Vado įsakymu ginklas gali būti pasikabinamas taip pat ant kairiojo peties, arba ant

kaklo, arba už pečių (9, 10 ir 11 brėž.). Vykdama be atskirų taisyklių.

6 brėž.

7 brėž.

vo laikiklio ir, nuspaudus žemyn iki pasigirs spragtelėjimas, nuleisti kaire ranką.

8 brėž.

9 brėž.

44. Komanduojant Durtuvą - UŽDĖK!
— kaire ranka, pasukta dešinėn delnu į lauko pusę, ištraukti iš makšties durtuvą (laikant šautuvą prie kojos), uždėti ji ant durtu-

Komanduojant Durtuvą - NUIMK! —
kaire ranka paspausti spragtuką, nuimti durtuvą ir įkišti į makštį.

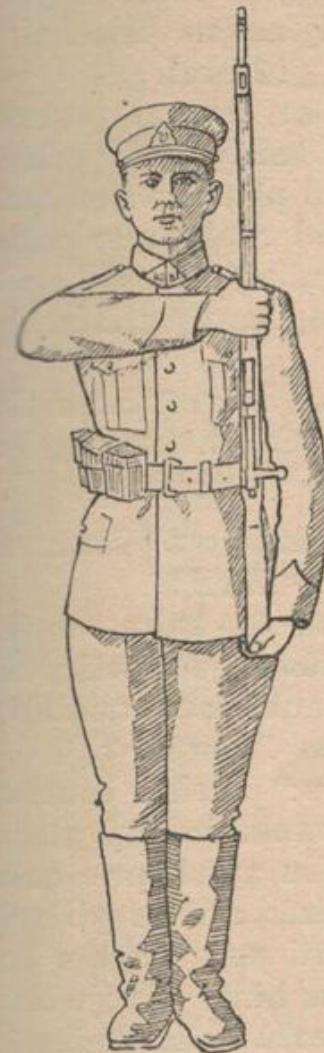
Visose kitose kūno padėtyse vietoje ir ju-desyje durtuvas uždedamas ir nuimamas kaip kam patogiau.

10 brėž.

11 brėž.

12 brėž.

13 brėž.

45. Nuo kojos ant peties šautuvas imamas komanduojant Ant pe-TIES!

Pirmas veiksmas: dešine ranka stačią šautuvą perkelti prieš kairiųjį petį, at-

kreipiant taikikliu į priekį ir laikant apėmus aukšciau taikiklio; tuo pat metu kairės rankos plaštaka pagriebti buožę iš apačios taip, kad buožpadis būtų ant delno, nykštis iš prieša-

kio, kitų pirštų galai iš dešinės pusės, o priešakinis buožės kampus priglaustas prie kairės kojos šlaunies iš priešakio (12 brėž.).

A n t r a s v e i k s m a s: lengvai pastumti šautuvą dešine ranka į kairijį petį, keliant kaire ranka buožę taip, kad plaštaka atsidurtų kiek žemiau alkūnės, o pati ranka nuo peties iki alkūnės stačiai (vertikaliai) šlietusi prie šono; tuo pačiu metu dešinę ranką greitai nuleisti į savo vietą.

A n t p e t i e s š a u t u v a s, žiūrint iš priešakio, turi būti laikomas tiesiai, nepasviręs ir nepakrypęs nė į vieną pusę (13 brėž.).

46. Nuo peties prie kojos šautuvas imamas komanduojant Že - MÉN!

P i r m a s v e i k s m a s: kaire ranka (smarkiai) nutraukti šautuvą nuo peties ir, pačiupus jį dešine ranka aukščiau taikiklio, laikyti stačią, kaip parodyta 12 brėž.

A n t r a s v e i k s m a s: paleisti šautuvą iš kairės rankos, o dešine ranka kelti jį stačią apie kūną, kreipiant taikikliu atgal, prie dešinės kojos ir, prilaikant kairės rankos pirštais paliai viršutinių žiedų, pridėti prie dešinės kojos taip, kad buožės kampus būtų vienoje linijoje su batų priekiais, o buožė neliestų žemės (14 brėž.).

T r e č i a s v e i k s m a s: nuleisti kairę ranką į savo vietą, o dešine iš lengvo pastatyti šautuvą žemėn.

47. Ginklu gerbti komanduojama: D e s i - n é n (k a i r é n , v i d u r i n) g i n k l u - GERBK!

14 brėž.

15 brėž.

P i r m a s v e i k s m a s: dešine ranka pakelti šautuvą stačiai ties krūtinės viduriu, tai - kliu į save; tuo pat metu kaire ranka apimti

šautuvą po taikikliu, nykščiu į save, padėjus į ant diržo sagties.

A n t r a s v e i k s m a s : dešinę ranką perkelti po šautuvo skliaustų taip, kad nykštis būtų į save, o kiti pirštai (suglausti ir ištiesti) priešakyje ižambiai ant buožės kaklelio; šią ranką tik prilaikyti šautuvą (15 brėž.); galvą pakreipti į tą pusę, kur komanduota.

Ginklu gerbiant šautuvas su durtuvu.

48. Iš padėties ginklu - GERBK! šautuvas imamas žemén sukomanavus **Ž e-MĒN**

Po ruošiamosios komandos galvą atsuktiesiai.

Vykdomoji komanda vykdoma trimis veiksmais.

P i r m a s v e i k s m a s : dešinę ranką perkelti aukštyn, apimant šautuvą tarp taikiklio ir apatinio žiedo.

A n t r a s v e i k s m a s : dešine ranka keti šautuvą prie dešinės kojos, tuo pat metu priplaikant ji kaire ranka, nutvérus durtuvo taikiklio aukštyje, ir pridėti šautuvą prie kojos taip, kad buožė būtų vienoje linijoje su batu priekiai.

T r e č i a s v e i k s m a s : staigiai nuleisti kairę ranką į savo vietą, o dešine — iš lengo pastatyti šautuvą žemén.

49. Bendroje rikiuotėje kovotojai su ginklais už pečių pagal komandą ginklu GERBK! tik atsistoja ramiai.

50. S u k i n i a i v i e t o j e i r j u d e s y-j e su šautuvu atliekami tomis pat taisyklemis ir komandomis kaip ir be šautuvo, bet reikia:

- pasisukant su šautuvu prie kojos, kai tarima ruošiamoji komanda, šautuvą kilstelėti ir priglausti prie šlaunies; pasisukus, pristatant koją, lengvai šautuvą pastatyti ant žemės;
- pasisukant su pakabintu šautuvu, diržą kiek įtempti ir šautuvą lengvai prispausti alkūne prie kūno;
- su šautuvu ant peties vietoje sukinį nedaroma.

51. J u d e s i a i su šautuvu atliekami tomis pačiomis taisyklemis ir komandomis kaip ir be šautuvo. Skirtumai:

- laisva nuo šautuvo ranka mosuojama ir po komandos RAMIAI!
- einant su šautuvu prie kojos, šautuvą pakelti kaip sukantis vietoje. Sustojujus šautuvą nuleisti ant žemės.

K o m a n d u o j a n t L A I S V A I ! — elgtis pagal 29 str. Šautuvą, jei jis nešamas ant peties, pakėlus buožę kiek aukštyn — kairėn ir pavertus ji ant šono taikikliu į lauko pusę, nešti laisvai.

K o m a n d u o j a n t P A S I T A I S Y K ! — šautuvą pasiimti kaip kam patogiau. Visa kita — kaip be šautuvo (29 str.). Reikiant galima kreiptis per artimiausią vadą, kad leistų išeiti iš rikiuotės.

K o m a n d u o j a n t B A I K T A I S Y T I S ! — šau-

tuvą paimti kaip jis buvo laikomas prieš komandą PASITAISYK!, ir eiti laisvu žingsniu.

54. Komanduojant RAMIAI! — šautuvą paimti į taisyklingą padėtį ir eiti išlygintu žingsniu.

55. Komanduojant Kovotoja u-STOK! — sustoti, pristatyti koją ir paskui, jei šautuvas buvo ant peties, paimti jį prie kojos.

Norint, kad sustojus šautuvai paliktų ant peties, vietoje komandos Kovotoja u-STOK! komanduojama: PRISTATYK KOJĄ!

56. Šaudyti komanduojama, pasirengiama, užtaisoma, taikiklis pastatomas, įsiremiamo, taikoma, šaunama ir šaudyti baigama G-30 statuto taisyklėmis.

Pabaigus šaudyti k l ū p š č i o m arba g u l o m, komanduojant KELK! — atsikelti, paimant šautuvą prie kojos.

57. Prieš pradedant ir baigus kiekvieną šaudymo pratimą kautynių ar manevriniais šoviniais reikia patikrinti ginklą ir šovinius.

Komanduojant A p ž i ū r a i ant petIES! — paimti šautuvą ant peties 45 str. taisyklėmis, atidaryti spyną ir pakelti buožę kiek aukštyn; dešine ranka atidaryti šovininet.

Patikrinus, nenuimant šautuvo nuo peties, dešinės rankos nykščiu nuspaudus kabliuką, uždaryti spyną smiliumi ir didžiuoju pirštu stumiant už rankenos aukštyn ir pasukant į lauko pusę; po to užsegti šovininet ir paimti šautuvą prie kojos.

M o k y m a s s u k u l k o s v a i d ū

58. Lengvasis kulkosvaidis tankinėje rišiuotėje paprastai vartojamas su makštimi; tik per apžiūras ir iškilmes — be makšties.

Makštis, esant su kuprinėmis, dedama po kuprinės dangtelio, o esant be kuprinių, sulenkus pusiau užkišama (iš viršaus) už diržo iš užpakalio ir iš dešinės pusės tokiu būdu, kad kabotų keturlinka, plačiuoju galu iš viršaus, iš kad, nešant kulkosvaidį p a s i k a b i n u s už dešiniojo peties, atsidurtų po kulkosvaidžiu.

Taikytojui makštį visais atvejais uždeda ir išsimai jo padėjėjas.

59. Ivaizdus veiksmai su 1. kulkosvaidžiu — visvien, ar jis su makštimi ar be jos — daromi visai panašiai kaip su šautuvu, tik dėl didesnio svorio ir neparankumo jie ne tokie griežti ir tikslūs, ypač kai su makštimi. Tolimesnieji straipsniai paaikškina kas skirtinga.

60. Stovint 1. kulkosvaidis laikomas prie dešiniosios kojos kaip šautuvas, apėmus dešinę ranką jo vamzdį ir sklandiklio vamzdelį aukšciau kojų movos kartu su aukštyn ištemptu ir po pirštais sutrilinkuotu diržu (16 brėž.).

61. Komanduojant K e p u r e s - NUSIIMK! — daryti kaip su šautuvu. Kaire ranka laikyti kulkosvaidį už gesiklio, kartu suėmus ištemptą diržą.

62. Komanduojant G i n k l u - GERBK! — kulkosvaidis laikomas p r i e k o j o s.

63. Nešiojamas kulkosvaidis paprastai p-a-s-i-k-a-b-i-n-u-s (už dešiniojo peties), kai šau-tuvai nešami taip pat p-a-s-i-k-a-b-i-n-u-s ar-a-n-t p-e-t-i-e-s.

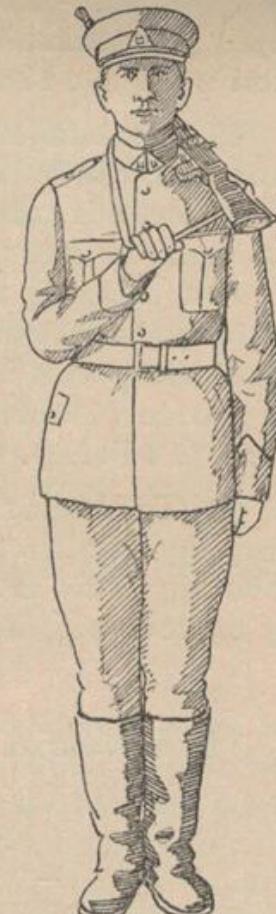
16 brėž.

Todėl jie ir pasikabinami pagal bendrąsias komandas: G i n k l ą - P A S I K A B I N K ! arba A n t p e - T I E S !

Kabinantis (žr. 39 str. pirmą veiksmą) kulkosvaidis imamas kaire ranka, žemiau ~~vamzdžio~~ jungiamosios movos.

17 brėž.

18 brėž.

Kulkosvaidžio diržas gali būti įsegtas arba į viršutinę arba į apatinę kilpą. Tačiau per iškilmes jis visada turi būti įsegtas į apatinę kilpą.

64. Nusikabinamas kulkosvaidis pagal bendrąsias komandas: Ginklą - NUSIKABINK!, arba Že - MĒN!, arba Skyrtau (būry ir t.t.) - STOK! Paskutiniai dviem atvejais jis nusikabinamas, jei šautuvai buvo nesami ant peties.

65. Tankinėje žygio rikiuotėje, jei reikia, vado įsakymu kulkosvaidis gali būti pasikabinamas ir už kairiojo peties arba dedamas ant vieno ar kito peties.

Ant peties jį reikia nešti panašiai kaip ir šautuvą, laisvai (52 str.), tik tąja ranka, ant kurio peties kulkosvaidis, reikia jį laikyti už buožės (17 bréž.), arba bet kuria ranka už diržo (18 bréž.).

66. Tolimesniame žygyje kulkosvaidžio nesimą skyrininkas turi paskirstyti tarp skyriaus kovotojų. Tais atvejais taikytojas neša šautuvą to kovotojo, kuris neša kulkosvaidį.

b. Kovotojas manevrinėje rikiuotėje

Pareigos

67. Prieš išeidamas į manevrinę rikiuotę kovotojas turi būti viską pasitikrinęs ir pristaikęs, kaip ir stodamas į tankinę rikiuotę (18 str.).

68. Manevrinėje rikiuotėje kovotojas turi:

- greit rikiuotis iš bet kurios rikiuotės į manevrinę ir atvirkščiai;

- eiti, laikyti nurodytus tarpeklius ir atstumus, didinti arba juos mažinti, laikyti nurodytą kryptį ir ją keisti;
- perbėgti, šliaužti, ropoti, nugalėti kliūtis;
- užimti pozicijas;
- vartoti kastuvėli puolant ir ginantis;
- šaudyti ir svaidyti granatas visose kūno padėtyse, iš už visokių uždangų, vietoje ir einant;
- vartoti dujokaukę;
- surasti ir parodyti taikinius; mokėti paleisti, kilnoti ir sustabdyti ugnį pagal komandą ir savarankiškai;
- sekti priešą, kaimynus ir vadą, perdavinti per rikiuotę įsakymus ir pranešimus;
- negavus nurodymų veikti savarankiškai.

Veiksmai

69. Ivaivius rikiuotiniai veiksmai, kurie savo pobūdžiu tinkta ne tik tankinei, bet ir manevrinei rikiuotei (gulk - kelk, ginklą pasikabink - nusikabink, durtuva uždék - nuimk, bégte marš ir t.t.), ir komandomis, ir be komandų vykdomi tankinės rikiuotės taisykliemis, jei tik tai nekludo tinkamai vykdyti taktinio uždavinio.

70. Ju desiai žengte, bégte — iš ~~manevrinės~~ tokie pat kaip ir tankinėje rikiuotėje, bet ~~manevrinėje~~ rikiuotėje reikia žiūrėti ne jų rikiuotinio taisyklingumo, o jų greitumo,

slaptumo, saugumo ir kitų taktinių reikalavimų.

71. Šuolius (vienu ar keliais perbėgi-mais) kovotojas vykdo P-51, 728—730 str. taisyklėmis, paprastai iš padėties gulom. Be to, dar jis laikosi ir šių taisyklių:

Šuoliui pasiruošdamas paslepia už uždangos (jei ji yra), užtaiso šautuvą visais šoviniais, pastato saugiklį, užsega šovininę, patikrina granatų užkabinimą ir pasirengia staigiai pakilti.

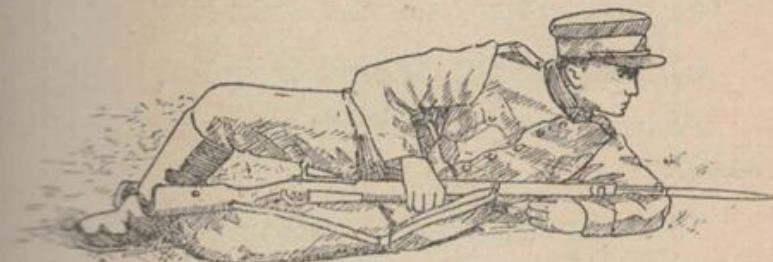
Šuolių ivykės, kai nereikia šaudyti ir seksti, slepiasi už uždangos.

72. Įvairiose kautynių aplinkybėse ir vienos sąlygose kovotojui gali tekti šliaužti arba ropoti.

1. Šliaužimo būdai.

a) Šliaužimas ant šono. Atsigulti ir atsirémus ant sulenkto per alkūnę kaires rankos šliaužti ant kairiojo šono. Abi kojas sulenkti, atsiremiant dešinės kojos kulnimi į žemę. Šautuvą laikyti dešinėje rankoje, buože ant kairiosios kojos. Atsirémus ant sulenkto kairiosios rankos ir dešiniosios kojos kulnies, pasikelti ir, tiesiant dešinę koją, paduoti visu kūnu pirmyn prie kairiosios rankos alkūnės, paliekant kairiąją koją sulenkta. Po to, neištiesiant alkūnėje kairiosios rankos, paduoti ją pirmyn ir tuo pačiu metu sulenkti dešiniąją koją,

atsiremiant jos kulnim į žemę prie kairiosios kojos kelio (19 brėž.).

19 brėž.

b) Šliaužimas kniūpščiomis. Atsigulti ant krūtinės, kojas suglausti, sulenktais rankas prispausti prie krūtinės ir ant jų atsigulti. Šautuvą laikyti dešinėje rankoje, prakištą tarp liemens ir rankos. Sulenkta kaire ranką paduoti pirmyn ir, kiek galima patraukus po savim batų priekius, pasiduoti pirmyn. Po to, tą patį daryti su dešine ranka ir t. t. (20 brėž.).

20 brėž.

Kitas būdas — pasispirti kiek ga-lint pritraukta kaire ar dešine koja.

2. Ropojimas.

Ropojama:

- a) pasiremiant delnais ir kojų pirštais;
- b) pasiremiant delnais ir keliais.

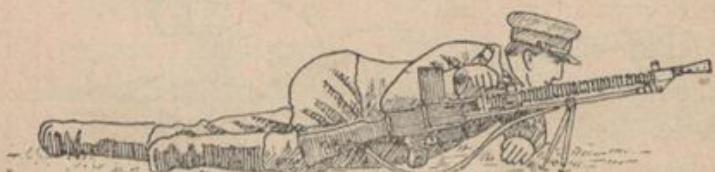
Abiem atvejais šautuvas pakabintas ant kaklo.

73. Lengvasis kulkosvaidis manevrinėje žygio rikiuotėje nešamas taip pat, kaip ir tankinėje žygio rikiuotėje (65 ir 66 str.), tik čia pasirinkti nešimo būdą ir jo keitimo momentą leidžiama savarankiškai tam kovotojui, kuris ji neša.

74. Skyriui esant patrulyje (P-51, 842—862 str.), taip pat artėjant (P-51, 791—793 str.) kulkosvaidis turi būti be makšties.

75. Puolant kulkosvaidis nešamas už rankenos užtaisytas, su pastatytu saugikliu ir atloštomis kojomis:

- a) Pasiruošus šuoliui su 1. kulk. — kaip 21 brėž.

21 brėž.

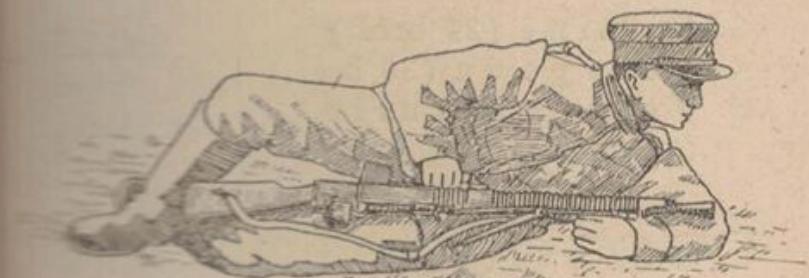
- b) Pakylant perbėgti — kaip 22 brėž.

22 brėž.

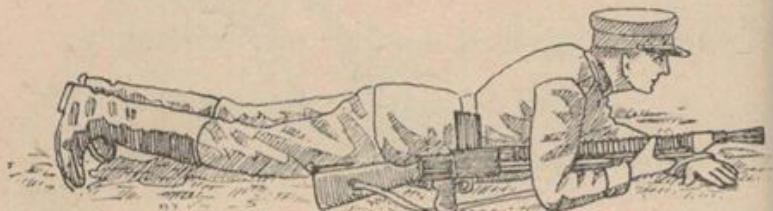
76. Šliaužiama (ar ropojama) su kulkosvaidimi panašiai kaip su šautuvu.

- a) Šliaužimas ant šono — žr. 23 brėž.

23 brėž.

b) Šliaužimas kniūpščiomis —
žr. 24 brėž.

24 brėž.

SKYRIUS

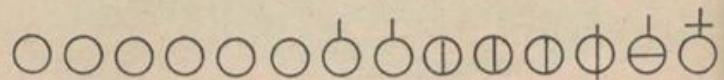
a. Skyrius tankinėje rikiuotėje

77. Skyriaus pagrindas — 1. kuškosvaidis. Iš visos skyriaus sudėties ji aptarnauja 4 numeriai: 1 nr. — taikytojas, 2 nr. — padėjėjas, 3 ir 4 nr. — šaudmenų tiekėjai.

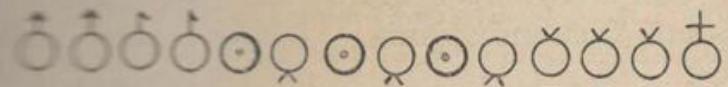
78. Skyriaus pareigūnų vietas rikiuotėje matyti 25 — 31 brėžiniuose.

79. Skyriaus tankinės rikiuotės yra:

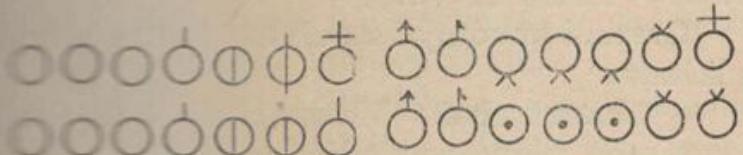
1. Eilė (25 ir 26 brėž.)	} rinkimosi rikuotės;	} tankinės žygio rikuotės
2. Linija (27 — 28 brėž.)		
3. Virtinė (29 brėž.)		
4. Vora podu (30 brėž.)		
5. Vora poketuris (31 brėž.)		

25 brėž. Šaulių skyriaus eilė

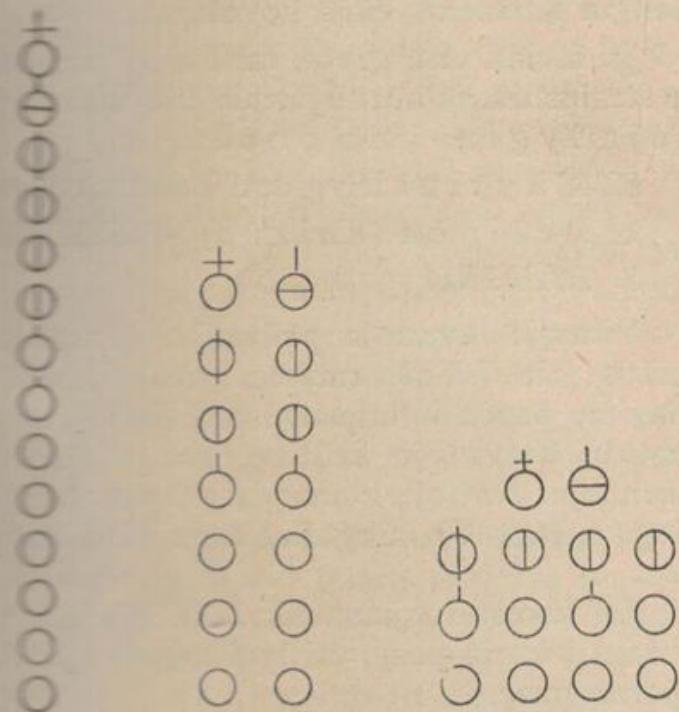

26 brėž. 4. skyriaus eilė

27 brėž. Šaulių skyriaus linija

28 brėž. 4. skyriaus linija

29 brėž.
Vartine

30 brėž.
Vora po du

31 brėž. Vora po
keturis

80. Skyriui linijon (eilėn) surikiuoti komanduojama: Skyriaus - LINIJON (EILĖN)!

Taip sukomandavus, kovotojai sustoja kaip parodyta 25 — 28 bréž. (nelygu, kuris skyrius — šaulių ar 4-is).

Gretimi kovotojai stovi nuo vienas kito per plaštaką.

Pastaba. Mažiau kaip 4 kovotojai visada rikiuojami eilén.

81. Jei linijoje pirmosios eilés kovotojas išeina iš rikiutės, tai į jo vietą tuoju ižengia antrosios eilés kovotojas.

Jei išeina visa greta, tai linija tolimesniuose straipsniuose nurodytomis taisyklémis tankėja lygiavimo pusén.

82. Skyriui išlygiuoti komanduojama:

1. Dešinėn (kairėn) - LYGIUOK!
2. RAMIAI!

Pirmaja komanda pritraukti šautuvų laibgalius prie dešinės rankos, pasukti galvas lygiavimo pusén ir taip atsistoti, kad kiekvienas matytų ketvirtoko krūtinę, skaitydamas savo pirmuoju. Antraja komanda galvas atsukti tiešiog, o šautuvų laibgalius atitraukti nuo rankos.

Jei komanduojama tik LYGIUOK!, nenurodant į kurią pusę, tai lygiuojama į dešiniojo sparno pusę.

83. Linija (eilė) skaičiuojama paeiliui arba pirmais — antrais. Skaičiuojama

nuo dešiniojo sparno. Išskaičiuoti komanduojama: Paeiliui išsiskai-ČIUOK! arba Pirmais — antrais išsiskai-ČIUOK!

Taip sukomandavus, kovotojai iš eilés, pradedant nuo taikytojo, pasukdami galvas kairėn, taria savo numerį.

Pastabos. 1) Skyrininkas su pavduotoju niekad nesiskaičiuoja.

2) Linijoje skaičiuojasi tik pirmosios eilés kovotojai, bet jų numerius turi išidėmėti ir antrosios eilés kovotojai.

84. Skyriaus perrikiavimai.

a) Linijai (eilei) išretéti komanduojama: Kairėn (dešinėn, nuo vidurio) per tiek ar tiek žingsnių - RETÉK! Taip sukomandavus, visiems, be to kovotojo, nuo kurio retéjama, nubėgti tiek, kad vienas nuo kito būtų per vieną žingsnį arba per nurodytą žingsnių skaičių, ir sustoti tuo pačiu frontu kaip pirmiau stovėta.

b) Išretintai linijai (eilei) sutankinti komanduojama: Dešinėn (kairėn, vidurin) - TANKÉK!

Taip sukomandavus, visiems, be to kovotojo, kurio pusén paskirta tankėti, nubėgti į savo vietas ir sustoti ligtoliniu frontu.

c) Virtinei perrikuoti voron podu komanduojama: Po du - RIKIUOK! Taip sukomandavus, antrieji nume-

riai dešine koja žengia žingsnį pirmyn — dešinėn šalia pirmųjų numerių ir pristato kairę koją.

- d) Vorai po du perrikiuoti virtinėn komanduojama: Virtinėn - RIKIUOK!

Taip sukomandavus, antrieji numeriai atsistoja už pirmųjų priešingais ju desiais (palyginus su c punktu).

- e) Einant, c ir d punktuose pažymėti perrikiavimai vykdomi tomis pačiomis komandomis kaip ir vietoje. Vykdomąją komandą tarti statant kairę koją.

Komanduojant Po du - RIKIUOK! — pirmieji numeriai žengia dešine koja pirmyn, kaire vietoje, tuo pačiu metu antrieji, žengdami dešinėn — pirmyn du žingsnius (dešine, kaire), išeina šalia pirmųjų; dešine koja visi eina pilnu žingsniu.

Komanduojant Virtinėn - RIKIUOK! — pirmieji numeriai eina tiesiog, antrieji — dešine koja žengia dar žingsnį tiesiog, kaire — kairėn, užeidami į užpakalį pirmųjų numerių.

- f) Vorai po du perrikiuoti voron poketuris komanduojama: Po keturis - RIKIUOK!

Taip sukomandavus, antrieji numeriai žengia dešine koja žingsnį pirmyn — dešinėn šalia pirmųjų numerių ir

pristato kairę koją; tuo pačiu metu pirmosios eilės pirmieji numeriai žengia pusę žingsnio kairėn.

- g) Vorai po keturis perrikiuoti voron po du komanduojama: Po du - RIKIUOK!

Ši komanda, palyginus su f punktu, vykdoma atvirkščiais veiksmais.

- h) Einant, vorai po du voron poketuris ir atvirkščiai rikiuojama tomis pačiomis komandomis kaip ir vietoje. Vykdomąją komandą tarti statant kairę koją.

Komanduojant Po keturis - RIKIUOK! — pirmieji numeriai dešine koja žengia dar žingsnį tiesiog; kaire koja: pirmosios eilės pirmieji numeriai žengia pusę žingsnio kairėn, antrosios eilės — vietoje; tuo pačiu metu antrieji numeriai, žengdami dešinėn — pirmyn du žingsnius (dešine, kaire), išeina šalia pirmųjų numerių; dešine koja visi žengia tiesiog.

Komanduojant Po du - RIKIUOK! — pirmieji numeriai eina tiesiog, bet pirmosios eilės pirmieji numeriai, pradedant antruoju žingsniu, turi lygiutis dešinėn prie antrosios eilės; antrieji numeriai dešine koja žengia dar žingsnį tiesiog, po to kaire — kairėn, užeidami į užpakalį pirmųjų numerių.

- i) Jei skyriuje mažiau kaip 5 gretos, tai voron po keturis jis nerikiuojamas.
- j) Kai skyrių bet kurion rikiuotęn reikia greitai surikiuoti, komanduojama: I mane linijon (eilén, virtinén, voron po du) - bégte - MARŠ!

Ištarus MARŠ! skyrininkas atsistoją veidu ta kryptimi, kuria norima surikiuoti skyrių; kovotojai atbégę susirikiuojant į komanduotą rikiuotę ir išsilygiuoja.

85. Sukiniai ir šautuvo veiksmai rikiuotėje daromi taip, kaip nurodyta kovotojui mokyti.

Apsukus liniją aplink, nepilnų gretų kovotojai pereina (trečiuoju ir ketvirtuoju skaičiumi) į tą eilę (pirmąjį ar antrąjį), kuri po sukinio atsiduria priekyje.

Einančiai linijai komanduojant A p-LINK! — po ruošiamosios komandos nepilnų gretų kovotojai žengia du žingsnius vietoje.

86. Skyriaus judesiui atliki komanduojama: Skyriaus, paskui mane - žengte (bégte) - MARŠ! arba, kai skyrininkas pats neina skyriaus priešakyje: Ta ar ta kryptimi (kryptis rodoma ranka), skyriaus, žengte (bégte) - MARŠ!

Taip sukomandavus, visi skyriaus kovotojai pradeda judesi iš kairės kojos ir eina pas-

lau skyrininką arba paskui krypti laikantį komanduojant, laikydami bendrą lygavimą frontą (dešinę) ir užpakalin. Virtinėje krypti laisvo vissada priešakinis kovotojas; eilėje — dešinysis sparninis.

Komandos LAISVAI! PASITAISYK! RAMIAI! tariamos ir vykdomos kaip kovoju mokymė (29 ir 52—54 str.).

87. Judesiui sustabdyti komanduojama: Skyriaus - STOK! Ši komanda vykdoma kaip kovotojo mokymė (33, 35 ir 55 str.).

88. Skyriaus žygio rikiuotės (virtinė, vora po du, vora po keturis) keičia krypti tik pradedant eiti arba einant, sukomandavus: Skyriaus, suk dešinęn (kairęn) - žengte - MARŠ! (einant, bégant: MARŠ!).

- a) Virtinėje (voroje po du) priešakinis kovotojas (greta) iš lengvo užsuka, eidamas visu žingsniu, o kiti derina savo judesį su priešakyje einančiais.
- b) Voroje po keturis užsukančios pusės sparninis kovotojas užsuka eidamas visu žingsniu. Stovinčios pusės sparninis kovotojas žingsniuoja vietoje, palaipsniui pasisukdamas į naują krypti. Kiti kovotojai užsuka laikydami lygiavimą.

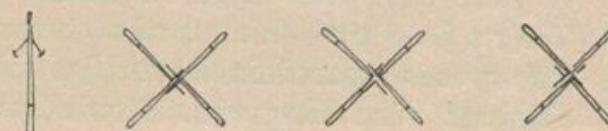
Kai užsuka kiek reikia, komanduouti — TIESIOG!

89. Ginklai į gubas statomi sukomanduojant Ginklus sta-TYK!

Šiąja komanda pirmieji numeriai pasisuka kairėn, antrieji — dešinėn. Šautuvai statomi prie tos kojos, kuri iš fronto pusės, ties pėdos viduriu, taikikliu į dešinę (karabinai statomi tarp batų priekiu). Kiekvienos eilės pirmieji numeriai sukabina savo šautuvus grūstuvaus poromis su antraisiais numeriais, o paskui sustato į gubas pirmosios ir antrosios eilės poras.*^{*)} Sustatę gubas, žengia žingsni į išorinę pusę (nuo gubų) ir pasisuka frontu.

Skyrininkas su pavaduotoju, pristatę savo šautuvus prie pirmosios gubos, patikrina šautuvų gubų taisyklingumą. Po to skyrininkas komanduoja kas toliau daryti.

90. Jei rikiuotėje yra 1. kulkosvaidis (tāsyk taikytojas ir jo padėjėjas be šautuvų, tik su pistoletais), tai sukomandavus G i n k l u s s t a - TYK! — skyrininkas su pavaduotoju perduoda savo šautuvus taikytojui ir jo padė-

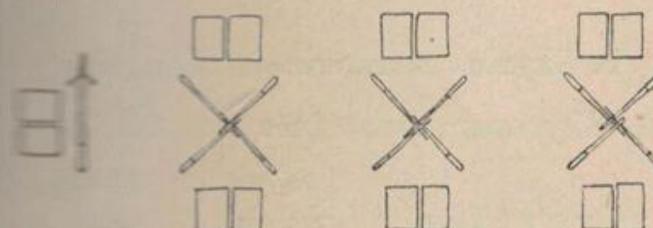

32 brėž.

jėjui, kad statytų į gubą, o tuo pačiu metu paimtą iš taikytojo kulkosvaidži (kai be makštis) skyrininkas pastato ant kojų ties savimi skersai gubų liniją, buože į frontą (32 brėž.)

*^{*)}Taisyklingai statant šautuvus, jie turi būti netik su grūstuvaus, bet ir su kepuraitėmis.

91. Esant reikalui nusiimti kuprines, jos stačios suremiamos eilėse abipus gubų po dvi. Skyrininko ir pavaduotojo kuprinės suremiamos gale gubų linijos šalia kulkosvai- (33 brėž.).

33 brėž.

92. Tais atvejais, kai nuimamos kuprinės, o kulkosvaidis makštyje, jis guldomas buože ant žemės, o vamzdžiu — ant skyrininko ir pavaduotojo suremtų kuprinių.

93. Ginklams paimti iš gubų komanduoja: PRIE GINKLU! Taja komanda kovotojai bėga į savo vietas ir sustoja taip, kaip stovėjo ginklus sustatę.

Komanduojant GINKLUS! — pirmieji numeriai pasisuka kairėn, antrieji — dešinėn; visi paima ginklus ir atsisuka frontu. Jei kuprines buvo nuimtos, tai jos užsidedamos prieš gerinant ginklą.

94. Šaudoma iš tankinės skyriaus ri-kiuntės tikrai salvémis staciom arba ikiupsčiom.

Šaudymo komandos ir taisyklys tos pačios kaip kovotojo mokyme (56 ir 57 str.).

Komanduojant (salvei) ŠAUDYMAS! — užpakalyje stovinčios eilės kovotojai žengia žingsnį kairėn ir pirmyn, kad galėtų atsistoti prieš priešakinės eilės tarpeklius. Skyrininkas atstoja ten, iš kur geriau girdėti jo komanda ir patogiau sekti šaudymo išdavas.

b. Skyrius manevrinėje rikiuotėje

95. Skyriaus manevrinės rikiuotės yra:

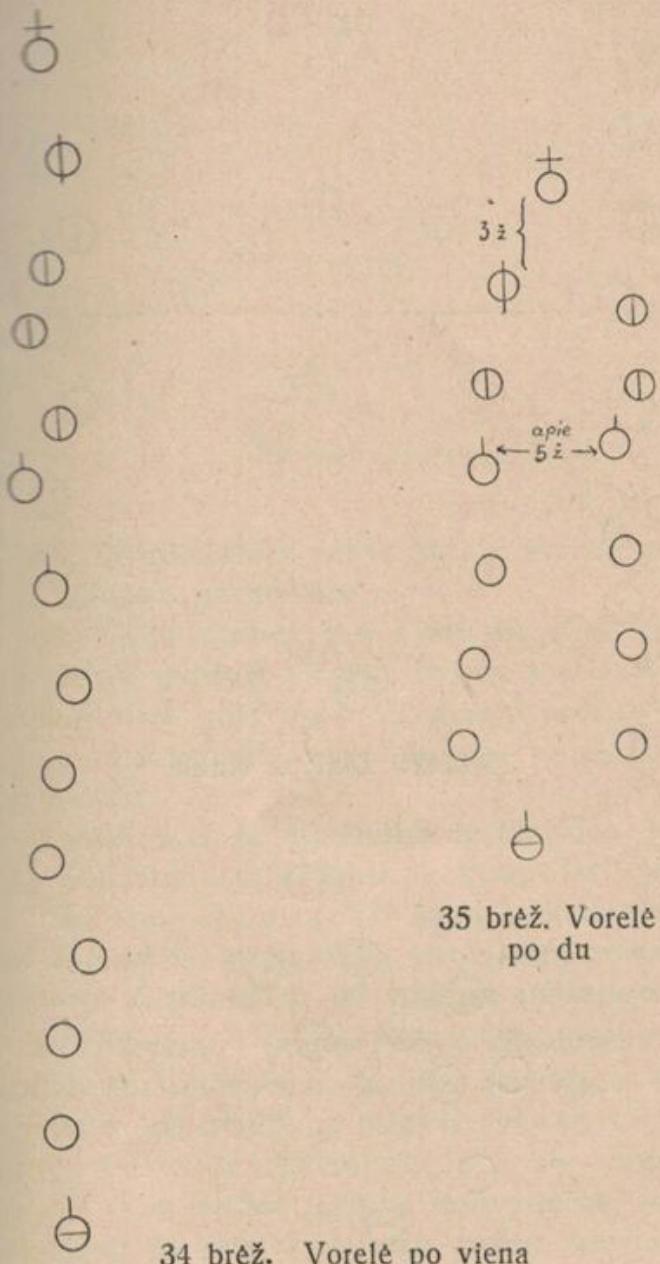
- a) vorelės $\begin{cases} \text{po viena (34 brėž.)}, \\ \text{po du (35 brėž.)}, \\ \text{dvilypė (36 brėž.)}, \end{cases}$
b) sauja (37 brėž.),
c) vilnis (38 brėž.).

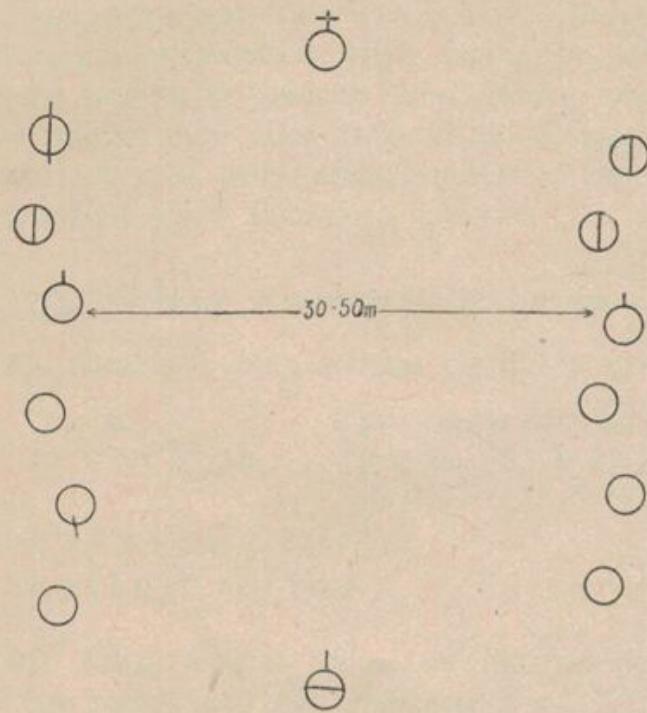
96. Kada kokias skyriaus manevrines rikiuotes reikia vartoti, nustato P-51, 791 — 885 str.

Atskirai žygiuojančiam skyriui vorelė po du ar po vieną, tik sumažintais atstumais (paprastai iki 1 žingsnio), atstoja ir manevrinę žygio rikiuotę.

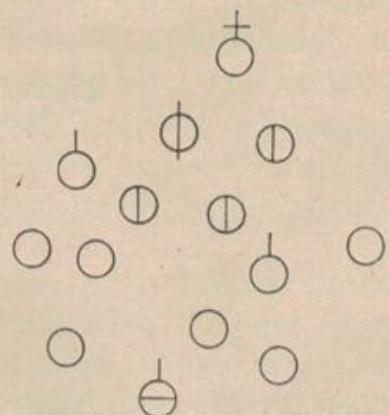
Brėžiniuose duotieji manevrinių rikiuocių pavidalai téra tik bendri kintamoms aplinkybėms taikytinų pavidalų bruozai.

97. Skyrius turi mokėti greitai pereiti iš tankinės į manevrinę rikiuotę ir atvirkšciai, o taip pat iš vienos manevrinės rikiuotės į kitą ivairiomis kryptimis. Perrikiavimo veiksmai turi būti atliekami greitai, tvarkingai, išlaikant visišką tylą.

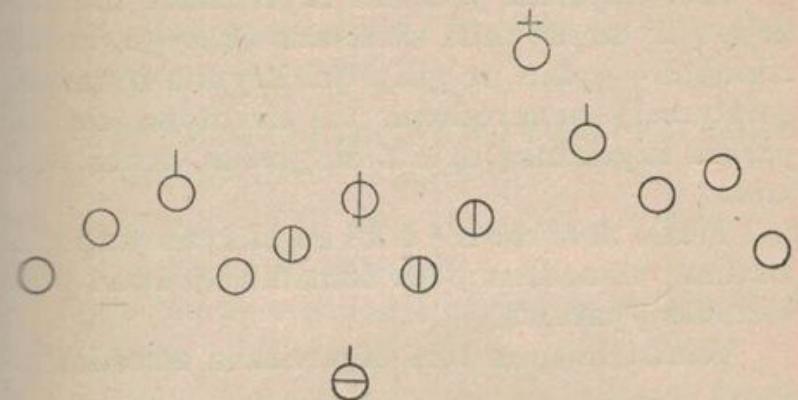

36 brėž. Dvilypė vorėlė

37 brėž. Sauja

38 brėž. Vilnius

98. Skyrininkas valdo balsu, švilpuku, ženklais ir savo pavyzdžiu.

Skyriaus manevrinė rikiuotė turi laiduoti galimumą valdyti skyrių balsu, todėl ji vidutiniškai turi būti apie 50 metrų frontu ir giliumon, bet visais atvejais ne daugiau kaip 100 metrų.

Pasigirdus pirmiesiems komandos (isakymo) žodžiams ar švilpukui, kovotojai, jei šaudė, turi tuoju nutraukti ugnį ir kuo atidžiausiai klausytis komandos, tuo pačiu metu kaip reikiant slėpdamiesi už turimų uždangų.

99. Skyriaus manevrinėse rikiuotėse skyrininkas turi būti ten, iš kur patogiau valdyti skyrių, sekti priešą ir laikyti ryšį su savo skyriumi. Ta vieta dažniausiai bus skyriaus priesakyje. Tik einant ugnies kautynėms, kad neissiskirtų iš kitų kovotojų tarpo, skyrininkas būna vilnyje.

100. Skyriaus judesiui skyrininkas nurodo kryptį ir tarpus arba atstumus (nelygu, kokia rikiuotė — plati ar gili). Jei kryptis ir tarpai (atstumai) nenurodomi, tai kovotojai slenka paskui skyrininką apie 5 žingsnius vienas nuo kito.

Visais atvejais n e a k l a i laikytis tarpų ir atstumų vienodumo, bet sumaniai taikytis prie vietovės ypatumų.

Vilniai kryptis turi būti visada nurodoma.

101. Šaulių skyriuje kryptį laiko visada lengvojo kulkosvaidžio taikytojas, o ketvirtajame skyriuje — pirmasis granatų svaidytojas.

102. Artėjant šautuvai nešami pasikabinus ar rankoje, nelygu aplinkybės. Paprastai skyriaus apsaugoje slenkantieji kovotojai šautuvus laiko rankoje, o kiti kovotojai, kai nėra pavojaus būti netikėtai užkluptiems, gali laikyti šautuvus pasikabinę. Slenkant raižyta vieta, mišku ir nugalint kliūtis, taip pat bégant, visi šautuvus laiko rankoje.

L. kulkosvaidis visais atvejais rikiuotėje užima tokią vietą, iš kur bet kuriuo momentu galėtų užimti ugniaivietę ir pradėti šaudyti.

103. Komandų pavyzdžiai surikiuoti vorelei iš bet kurios kitos rikiuotės:

a) Skyriaus, vorelēn - MARŠ!

Skyrius persirikiuoja vorelēn ir eina paskui skyrininką.

b) Skyriaus, į malūną (rodo ranka) vorelēn, N žingsnių atstumais - MARŠ! (bégte - MARŠ!).

Skyrius persirikiuoja vorelēn ir eina (bėga) malūno kryptimi.

104. Komandų pavyzdžiai surikiuoti sauja iš bet kurios kitos rikiuotės:

a) Skyriaus, N žingsnių tarpais saujon - MARŠ!

Skyrius persirikiuoja saujon ir eina paskui skyrininką.

b) Skyriaus, į atskirą namą (rodo ranka) saujon - MARŠ!

Skyrius persirikiuoja saujon ir eina į atskirą namą.

L. kulkosvaidis visais atvejais rikiuotėje užima tokią vietą, iš kur bet kuriuo momentu galėtų užimti ugniaivietę ir pradėti šaudyti.

105. Vilnis sudaroma (kai kitaip nenurodyta), išskleidžiant skyrių pagal priekinį ar dešiniojo sparno kovotoją (gretą) platumon taip, kad lengvasis kulkosvaidis ir jotarnyba būtų viduryje, o šauliai iš abiejų šonų (38 bréž.) ir visi galėtų dalyvauti ugnyje.

106. Komandos pavyzdys skyriui iš bet kurios kitos rikiuotės išskleisti vilnin:

Skyriaus, į atskirą medį (rodo ranka) vilnin, N žingsnių tarpais - MARŠ! (bégte - MARŠ!).

Skyrius išskleidžia vilnin bégte ir eina (bėga) atskiro medžio kryptimi.

107. Norint, kad skyrius, iš bet kurios kitos rikiuotės skleisdamas vilnin arba jau ligi tol

buvęs vilnyje, užimtų poziciją, komanduojama (pavyzdžiui):

Skyriaus, i tą aukštumėlę palai skardį (rodo ranka) pozicijon bėgte - MARŠ!

Skyrius, jei buvo kitokioje rikiuotėje, skleidžiasi vilnin ir bėgamas užima poziciją.

108. Skyriui užimant poziciją, 1. kulkosvaidžio tarnyba veikia šia tvarka:

- a) Dar prieš galutinai išliaužiant i poziciją skyrininkas ar jo pavaduotojas tik galvą kiek pro uždangą iškišusiam taikytojui duoda ugnies uždavinį (jei anksčiau dar neduota) ir nurodo kulk. ugniaivietę.
- b) Visus rengiamuosius šaudymo veiksmus taikytojas, kur tik galima, atlieka už uždangos. Nustatęs taikiklį ir užtaisęs kulkosvaidį, pastato saugiklį, kuris atleidžiamas tik tada, kai ugniai pradeti kulkosvaidis iškišamas pro uždangą.
- c) Taikytojo padėjėjas užima vietą kiek dešiniau kulkosvaidžio ir padavinėja taikytojui šovinius.
- d) 3 ir 4 nr. užima vietas už uždangos tokiu būdu, kad gerai matytų kulkosvaidį ir laiku prineštų kiek reikiant taikytojo padėjėjui šovinių ir kad galėtų palakyti ryšį su skyrininku tada, kai jis bus nutolęs nuo kulkosvaidžio.
- e) Jei ugniaivietė iš pat pradžių turi būti kiek įrengta, tai, kol duodamas ugnies

uždavinys ir kol taikytojas už uždangos parengia kulkosvaidį, ją įrengia taikytojo padėjėjas.

- f) Kulkosvaidžiui savarankiškai užimant ugniaivietę, viskas daroma taikytojo nurodymais.

109. Pozicijai keisti komanduojama:

- 1) Skyriaus, i kalneli (rodo ranka) perbėgti (peršliaužti) iš dešinės (kairės) po vieną (du, tris...),
- 2) (leidžiant dalimis) - VYKDYTI!, (o perbėgant visu skyriumi) - MARŠ!

Pasiruošiama ir vykdoma 71 str. taisyklėmis. Kulkosvaidininkai, pasiruošdami šuoliui, be kita ko, susirenka apkabas.

110. Šuoliujant visam skyriui i naują poziciją, pirmoje eilėje perbėga lengvojo kulkosvaidžio tarnyba. Perbėgant po vieną, pirmas bėga skyrininkas, kuris nurodo lengv. kulk. vietą. Paskui bėga taikytojas ir kiti kulkosvaidininkai. Vėliau bėga šauliai, paskutiniuoju bėga pavaduotojas.

111. Nurodymai 1. kulkosvaidžio tarnybai keičiant poziciją.

- a) Keičiama pozicija su užtaisytu kulkosvaidžiu. Jei po vykdomosios komandos (pozicijai keisti), apkaba visai arba pušiai iššaudyta, taikytojas tuoju iš naujo užtaiso pilna apkaba ir pastato sau-

giklį. Po to, paėmės kulkosvaidį už rankenos, staigiai pakyla ir pradeda šuoli (21 ir 22 brėž.).

Kiti numeriai bėga kiek reikiant paskui jį numerių eilės tvarka.

- b) Jei taikytojo darbą reikia palengvinti, kad ne taip išvargtų ir nenustotū taiklumo, tai kulkosvaidį turi pernešti bet kuris kitas numeris.

112. Skyriaus judesys manevrinėse rikiuotėse priešo atžvilgiu gali būti į prie kį, at gal arba bet kuria kita kryptimi.

Visuose judesiuose reikia laikyti duotąją kryptį, tarpusavio ryšį ir taikytis prie vietas, nelaukiant nurodymų.

Judėti galima žengte, bėgte arba šliaužte, visu skyriumi, po kelis žmones ar po vieną. Prieš kiekvieną judesį saugiklis statomas be įsakymo.

Kai reikia sustoti, komanduojama: **Skyriaus STOK! (GULK!)** arba duodamas sūtartinis ženklas.

Tais atvejais, kai stabdomam skyriui nenumatoma šaudymo, jis slepiasi už uždangų su komandavus **SLÉPKIS!**

113. Krypciai pakeisti komanduojama: **Skyriaus, dešinėn (kairėn) į atskirą medį** (arba: **paskui mane**) - MARŠ!

Skyrius persirikiuoja ir eina nauja kryptimi.

114. Ugnis. Skyrius manevrinėje rikiuotėje gali šaudyti arba tik 1. kulkosvaidžio arba visų priemonių (ir šautuvų) ugnimi. Šautuvaus gali būti šaudoma iš įvairių kūno padėcių atskirajā arba valdomaja ugnimi, taip pat salvemis.

Ugnis leidžiama ir stabdoma G-30, 344—351 str. nustatytomis komandomis.

Be to, artimuose atstumuose skyrius gali vartoti rankines granatas.

BŪRYS

a. Būrys tankinėje rikiuotėje

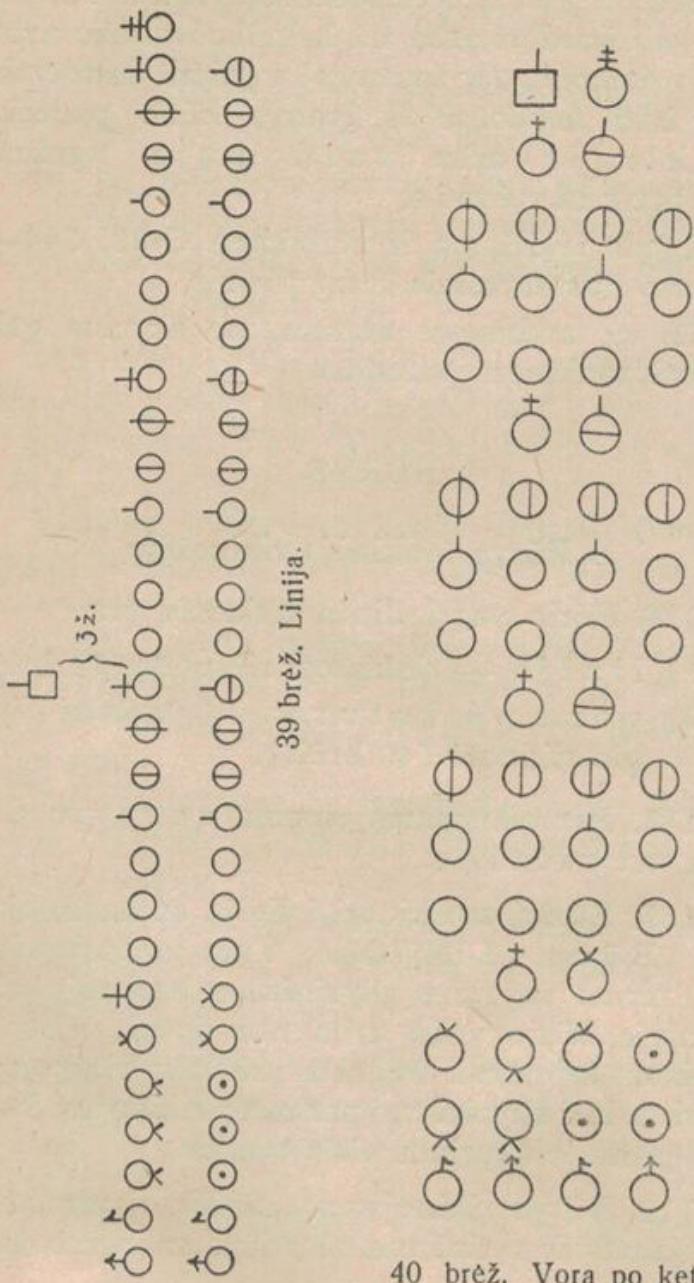
115. Būrio pagrindinės rikiuotės yra:

- 1) linija — rinkimosi rikiuotė (39 br.),
- 2) vora po keturis — tankinė žygio rikiuotė (40 brėž.).

116. Per siaurumas einama vora podu arba netvirtine.

117. Būriui surikiuoti į liniją komanduojama: **Būry - LINIJON!** Taip sukomandaus, pirmo skyriaus skyrininkas atsistoja užpakalyje būrio vado arba nurodytoje vietoje reikiama kryptimi. Pagal skyrininką rikiuojasi skyrius, kiti skyriai tuo pat metu rikiuojasi kai-riau pirmojo skyriaus eilės tvarka.

118. Būrys rikiuojamas, skaičiuojamas, lygiuojamas ir retinamas skyriaus mokymo taisyklemis.

119. Pirmais — antrais būrys skaičiuojasi skyriuose. Skyrininkai ir jų pavaduotojai nesiskaičiuoja. Voros po du ir po keturis rikiuojamos skyriaus mokymo taisyklėmis.

120. Būrio vadui išėjus iš rikiuotės, jo vieta užima būrininkas.

121. Šautuvo veiksmai ir komandos: LAISVAI! PASITAISYK! RAMIAI!, taip pat sukiniai, judesiai, voros krypties keitimas ir ginklų į gubas statymas vykdomi kovotojo ir skyriaus mokymo taisyklėmis.

122. Šaudoma tankinėje būrio rikiuotėje kaip nurodyta skyriaus mokyme.

Sukomandavus Š a u d y m a s! — būrio vadas ir būrininkas eina už rikiuotės ir stoja: pirmasis ten, iš kur geriau girdėti jo komanda ir geriau sekti ugnies išdavas, antrasis — iš kur geriau sekti šaulių veiksmus.

b. Būrys manevrinėje rikiuotėje

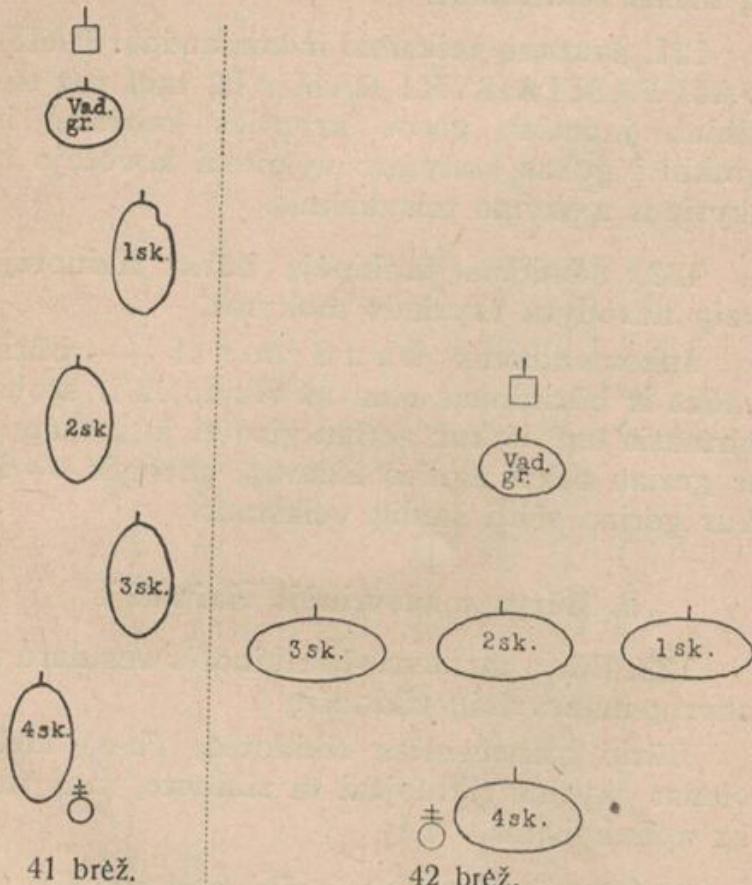
123. Būrio manevrinės rikiuotės susidaro iš skyrių manevrinių rikiuočių.

Būrio manevrinėse rikiuotėse (b-e) kiek vienas skyrius rikiuojasi ta rikiuote, kuri tinka aplinkybėms.

124. Būrio manevrinės rikiuotės yra šios:

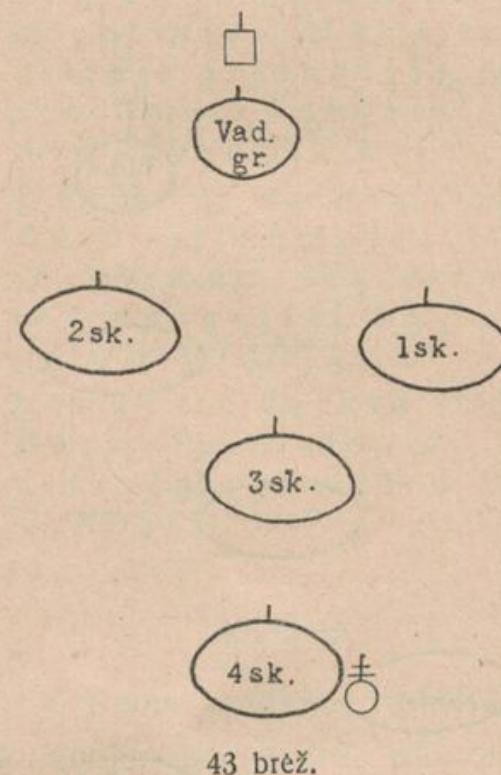
- manevrinė žygio rikiuotė (vora) — vora po keturis (kartais net vora po du), kiek reikiant susiskaidžiusi platumon ir gilumon (pa-

- kelėmis, grioviais), nelygu aplinkybės ir saugumo reikalavimai.
- b) gilioji rikiuotė — skyrius pas kui skyrių (41 brėž.).
  - c) placioji rikiuotė — trys sky riai pirmajame skaidinyje (42 brėž.).

- d) trikampė rikiuotė — du sky riai pirmajame skaidinyje, vienas 2-me — skaidinyje, arba atvirkščiai (43 br.).

- e) nuolaidų rikiuotė — skyriai nuolaidais kairėn arba dešinėn (44 br.).

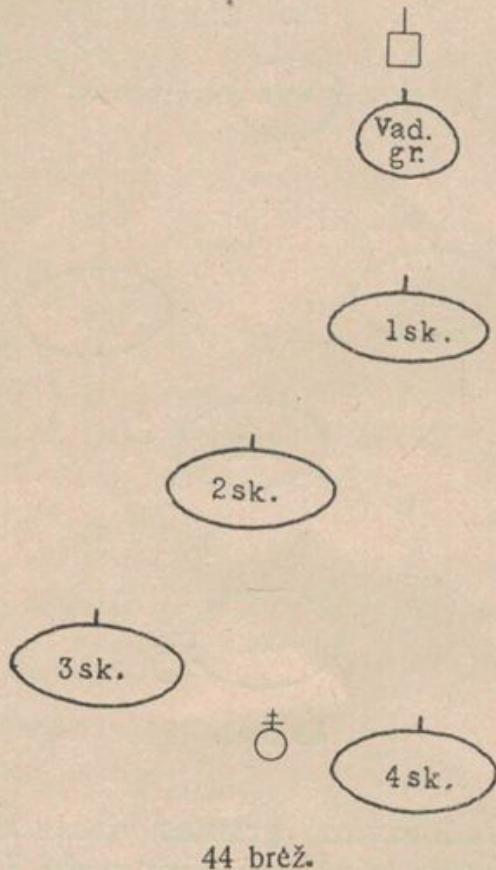
125. Vadovavimo grandis visose manevri nėse rikiuotėse būna prie būrio vado. Likusioji 4. skyriaus dalis — būrio užpakalyje.

Kada kurios rikiuotės (b-e) naudojamos, nustato P-51, 886—969 str.

126. Būrys eina ir keičia kryptį skyriaus mokymo taisyklėmis.

127. Jei būrio vadas nenurodo skyriaus manevrinių rikiuočių, tai skyrininkai pasirenka

vietovei ir aplinkybėms tinkamesnę rikiuotę; nenurodžius kryptinio skyriaus, kryptį laiko pirmasis skyrius.

128. Iš bet kurios rikiuotės būrys skleidžiamas kautynių santvarkon paprastai būrio vado įsakymu, tik netikėtais atsitikimais vilnin skyriai gali būti išskleisti skyrininkų iniciatyva.

Būrio vadui įsakius išskleisti būrij, skyrininkai tuoju veda savo skyrius greitu žingsniu, reikalui esant, bėgte, į paskirtas vietas.

129. Būriui vadovavimo komandų pavyzdžiai:

- Į tą ar tą daiktą (rodo ranka), kryptinis — N skyrius, Būry, gilioje rikiuotėje, 50 metrų atstumais, skyriai vorelėmis - VYKDYTI!
- Į tą ar tą daiktą (rodo ranka), Būry, trikampėje rikiuotėje, pirmam skaidinyje 1-as ir 2-ass skyriai, 100 metrų tarpais - VYKDYTI!
- Į tą ar tą daiktą (rodo ranka), Būry, nuolaidais (kairėn, dešinėn), 80 metrų tarpais - VYKDYTI!

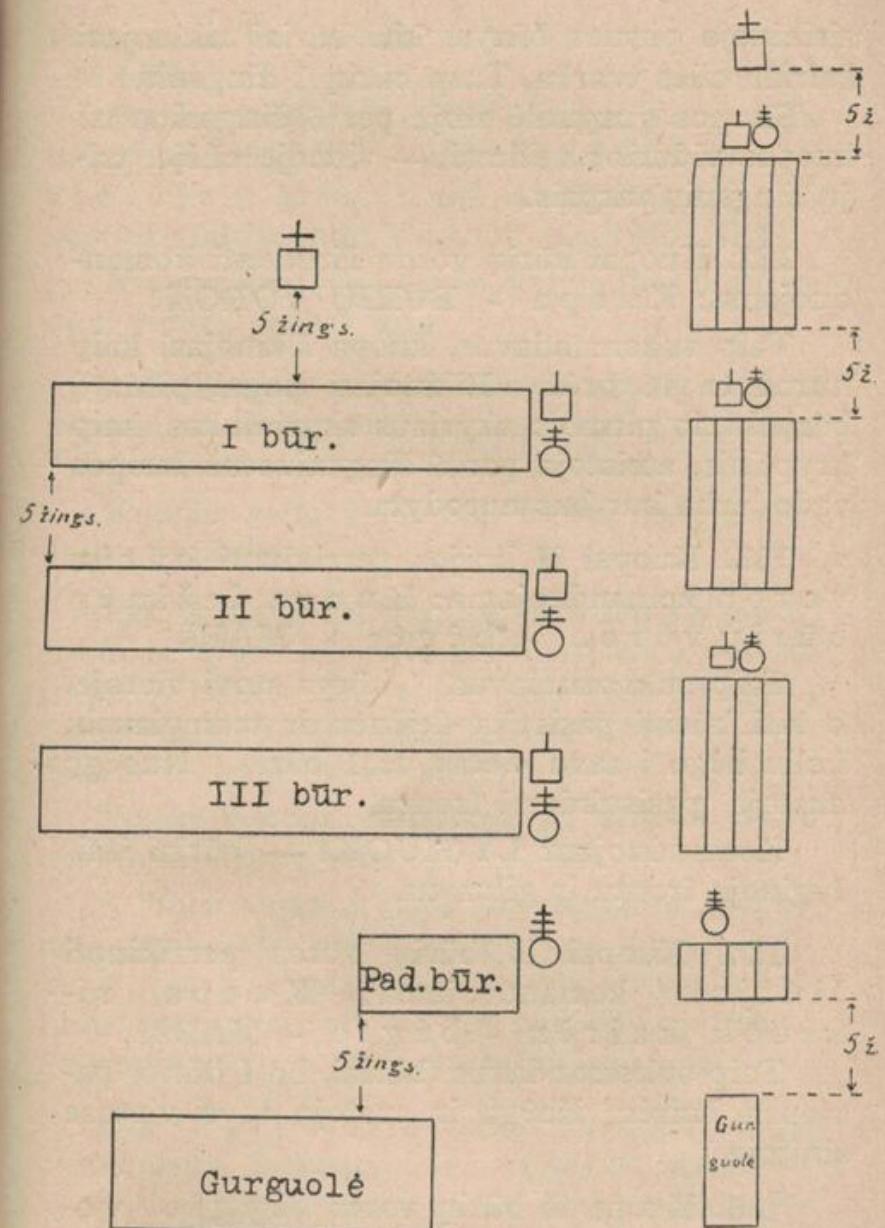
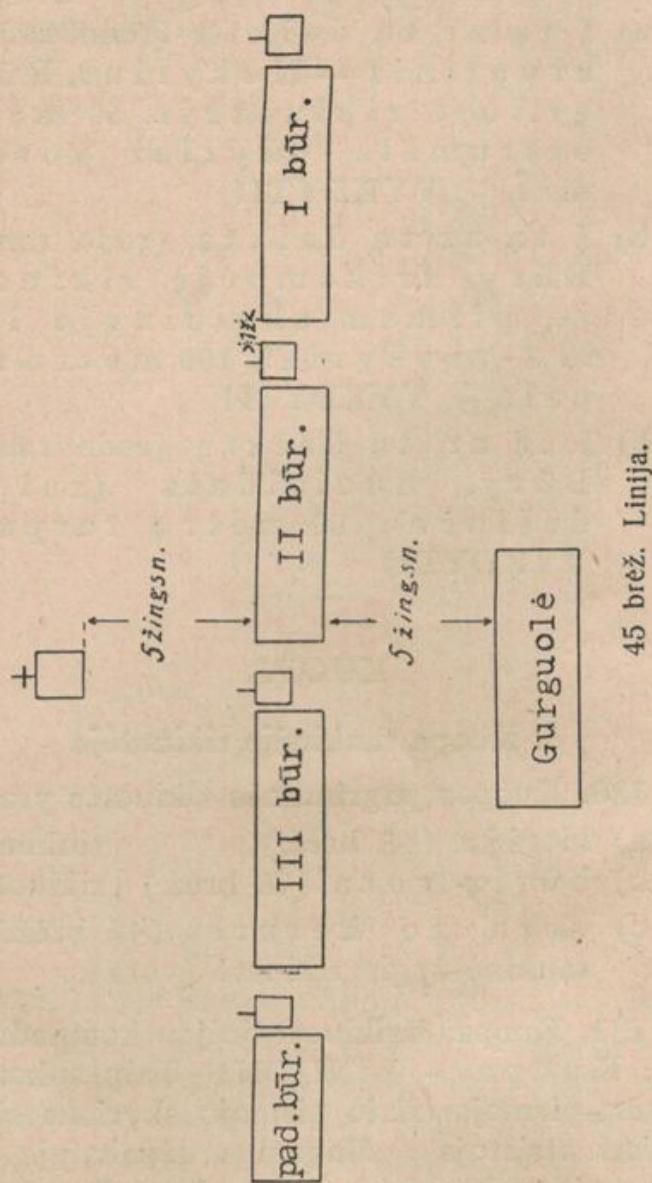
KUOPA

a. Kuopa tankinėje rikiuotėje

130. Kuopos pagrindinės rikiuotės yra:

- linija (45 brėž.) { rinkimosi
- būrių vora (46 brėž.) { rikiuotės
- vora po keturis (47 brėž.) — tankinė žygio rikiuotė (vora).

131. Kuopai išrikiuoti linijon komanduoja ma: Kuopa — LINIJON! Taip sukomandavus, pirmojo būrio pirmojo skyriaus skyrininkas atsistoja 5 žingsnius užpakalyje kuopos vado arba kur bus nurodyta. Pagal jį iš-

47 bréž.
Vora po keturis.

sirikiuoja pirmas būrys, kiti būriai rikiuojasi kairiau eilės tvarka. Tarp būrių 1 žingsnis.

Kuopos gurguolė stoja per 5 žingsnius už kuopos vidurio; vežimai — vienoje eilėje, trijų žingsnių tarpais.

132. Kuopai būrių voron išrikuoti komanduojama: Kuopa - BŪRIŲ VORON!

Taip sukomandavus, kuopa rikiuojasi kaip nurodyta 46 brėž. Rikiuojasi pagal pirmąjį būrį, kurio pirmojo skyriaus skyrininkas, kaip kryptinis, atsistoja per 5 žingsnius už kuopos vado arba kur bus nurodyta.

133. Kuopai iš linijos perrikuoti būrių voron komanduojama: Kuopa dešinėn būrių voron - bėgte - MARŠ!

Taip sukomandavus, I būrys stovi vietoje, o kiti būriai pasisuka dešinėn ir trumpiausiu keliu bėga į savo vietas už I būrio. Nubėgę sustoja pasisukdami frontu.

Komanduojant **LYGIUOK!** — būriai išsilygiuoja frontu ir gilumon.

134. Kuopai iš būrių voros perrikuoti linijon komanduojama: Kuopa rikiuok kairėn - bėgte - MARŠ!

Taip sukomandavus, būriai, be I būrio, pasisuka kairėn, išbėga ir sustoja savo vietose linijoje.

135. Kuopa iš būrių voros žygio voron rikiuojama tik pradedant judėti, komanduojant: 1. Deši-NĖN! 2. Po keturis - RIKIUOK! 3. Būriais paskui

mane (arba nurodyta kryptimi) žengte - MARŠ!

Po komandos MARŠ! pirmas būrys eina nurodyta kryptimi, kiti būriai žingsniuoja vietoje ir pradeda eiti iš eilės paskui vienais kitą būrių vadų komandomis **TIESIOG!**

Kuopos vežimai — užpakalyje, per 3 žingsnius vienas paskui kitą.

136. Kuopai valdyti kuopos vadas vartoja komandas, įsakymus ir sutartinius ženklus. Trimito ženklai — tik būrių vadams.

Kuopos vado vieta ten, iš kur jam geriau valdyti kuopą.

137. Kuopos lygiavimas, šautuvų veiksmai, sukiniai, žygio krypties keitimas, vorų (po du ir po keturis) rikiavimas, taip pat komandų LAISVAI!, PASITAISYK! ir RAMIAI! vykdymas — kaip būrio mokyme.

Visose kuopos rikiotėse, jei nebuvo kitaip nurodyta, kryptį laiko pirmas būrys.

Kuopos vado arklys, kai neojama, tankinėje rikiotėje laikomas: linijoje — už dešiniojo sparno pirmojo būrio 5-kių žingsnių atstume; būrių voroje — už padedamojo būrio dešiniojo sparno 5-kių žingsnių atstume.

138. Salvėmis šaudo kuopos linija kaip būrys. Sukomandavus ŠAUDYMAS! — kuopos vadas ir būrių vadai eina už rikiotės ir sustoja: kuopos vadas ten, iš kur geriau girdeti jo komanda, būrių vadai ir kuopininkas — iš kur geriau sekti būrių veiksmus.

b. Kuopa manevrinėje rikiuotėje

139. Kuopos manevrinės rikiuotės iš esmės tokios pat, kaip ir būrio (124 str.). Įvairių rikiuočių mokoma tik su taktiniais uždaviniais P-51, 970—1047 str. taisyklėmis.

BATALIONAS

a. Batalionas tankinėje rikiuotėje

140. Bataliono pagrindinės rikiuotės yra:

- a) telkiny s,
- b) tankinė žygio vora.

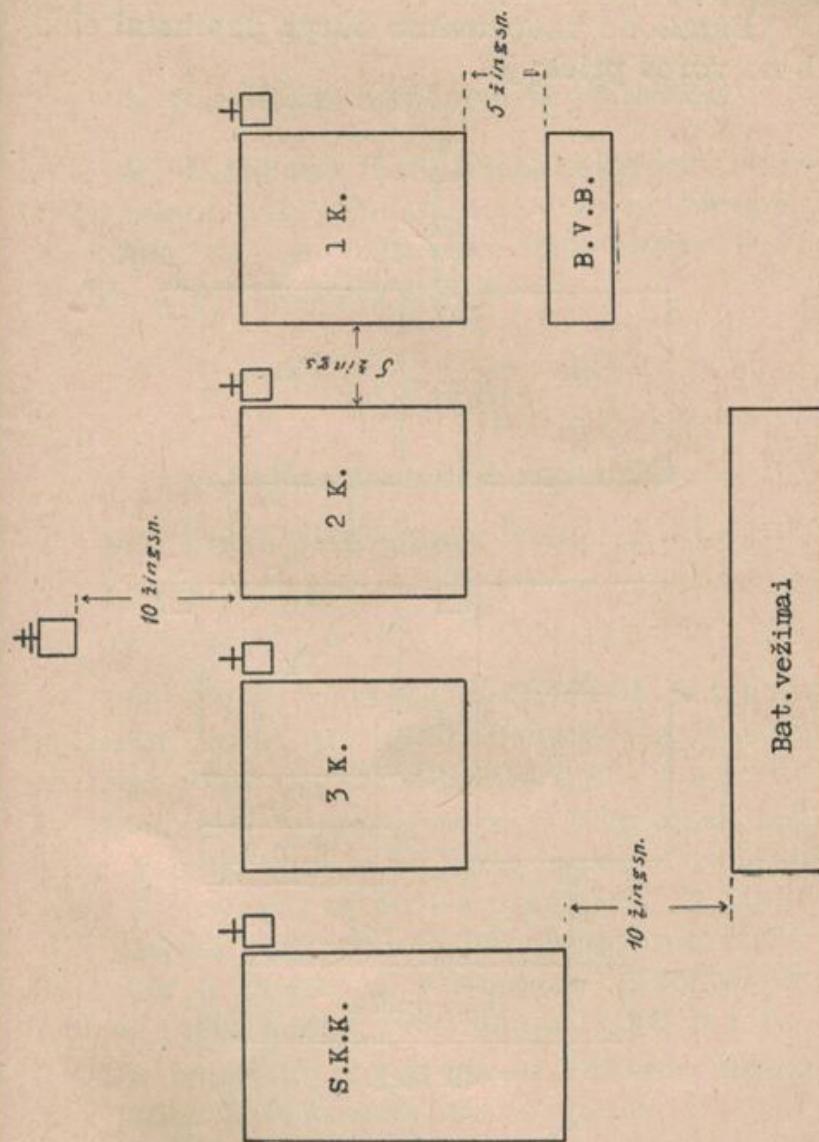
141. Bataliono telkinyje (žr. 4 str. sąvoką „telkinys“) visos kuopos susirikiuoja būrių voromis (kulk. kuopa G-30 str. taisyklėmis) ir, jei kitaip nenurodyta, sustoja vienoje eilėje per 5 žingsnius nuo viena kitos (48 brėž.).

142. Bataliono vadovavimo būrys, jei nėra kitokio įsakymo, sustoja kaip nurodyta 48 ir 49 brėž.

Prie bataliono vadovavimo būrio prijungiami ir tie ryšininkai, kurie priskiriami iš pulko.

143. 10 žingsnių už bataliono eilės tvarka sustoja bataliono ir kuopų vežimai (kautynių ir ūkio gurguolė). Bataliono vado ir adjutanto arkliai — už bataliono vadovavimo būrio dešiniojo sparno 5-kių žingsnių atstume.

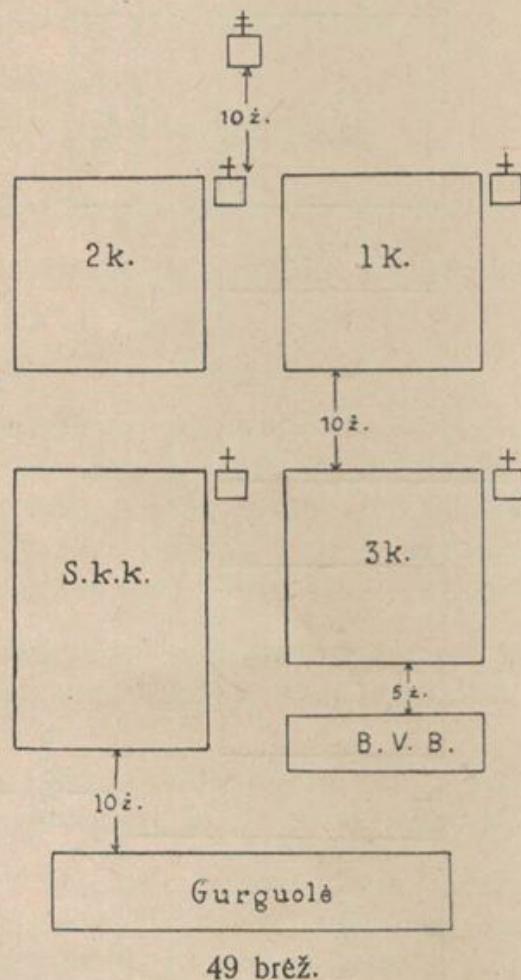
144. Žygio voroje atstumas tarp kuopų 10 žingsnių. Kautynių gurguolė eina su savo kuo-

48 brėž.

pomis; ūkio gurguolė — bataliono užpakalyje arba kaip bus įsakyta.

Bataliono vadovavimo būrys paprastai eina b-no voros priekyje.

145. Batalionui valdyti bataliono vadas vartoja įsakymus, komandas ir sutartinius ženklus. Kada batalionas stovi telkinyje, visi

jo bendri veiksmai vykdomi b-no vado komandomis.

b. Batalionas manevrinėje rikiuotėje

146. Bataliono manevrinės rikiuotės iš esmės tokios pat kaip kuopos. Ivaicių rikiuočių mokoma tik su taktiniais uždaviniais P-51, 1048—1143 str. taisykliemis.

PULKAS

a. Pulkas tankinėje rikiuotėje

147. Pulko pagrindinės rikiuotės yra:

- a) telkinys,
- b) tankinė žygio vora.

148. Pulko telkinys susideda iš batalionų telkinių, kurie, jei kitaip nenurodyta, sustoja vienoje eilėje per 10 žingsnių nuo vienas kito.

Mokomoji kuopa (jei yra) rikiuojasi dešiniau I bataliono 5 žingsnių tarpu. Dar dešiniau 5 žingsnių tarpu — orkestras. 10 žingsnių kairiau paskutiniojo bataliono, nuo vienas kito per 5 žingsnius, rikiuojasi: minosvaidžių būrys, ryšių kuopa, ūkio kuopa, RŽB ir t. t.

Už batalionų 20 žingsnių atstume rikiuojasi pulko ūkio ir mitybos gurguolė.

149. Pulko vadas būna ten, iš kur jam patogiau valdyti.

Batalionų vadai atsistoja: kiekvienas savo

bataliono dešiniajame sparne, greta kuopos vado; bataliono adjutantas — už bataliono vado. Pulko adjutantas — dešiniau orkestro.

Pulko štabo, ūkio skyriaus ir sanitarijos kardininkai rikiuoja vyresniškumo eilėje 5 žingsnių tarpu dešiniau orkestro, lygiuodamiesi su pulko priekinės linijos pirmąją eile. Jei tų kardininkų ne daugiau kaip 5, tai jie rikiuoja eile, jei daugiau — linija: vyresnieji pirmoje eilėje, jaunesnieji antroje eilėje.

150. Jei i rikiuotę atnešta pulko vėliava, jos vietą žr. 181 str.

151. Tankinėje žygio voroje tarp batalionų 20 žingsnių atstumai.

b. Pulkas manevrinėje rikiuotėje

152. Pulko manevrinės rikiuotės iš esmės tos pačios kaip bataliono. Jų mokoma tik su taktiniais uždaviniais P-51, 1144—1222 str. taisyklėmis.

III. SKYRIUS

PASISVEIKINIMAI. KARDO VEIKSMAI. VĖLIAVA. APŽIŪROS. IŠKILMĖS MARŠAS

PASISVEIKINIMAI

153. Sveikintis karai turi nustatytomis taisyklėmis.

154. Jaunesnysis turi pirmas sveikinti vyresnįjį: a) eida mas — priėjës per 4 žingsnius ligi vyresniojo; b) vietojė — kai vyresnysis prieis per 4 žingsnius; c) aplenkdamas ar kai vyresnysis aplenkia — susilyginęs su vyresniuoju.

155. Sveikinantis be šautuvo, stovint vietoje, reikia atsisukti į sveikinamąjį asmenį, atsistoti ramiai ir žiūréti į jį, sukant paskui jį galvą. Esant su kepure, be to, greit pakelti dešinę ranką ir jos plaštaką suglaustais pirštais pridëti prie kepurës taip, kad smilius ir didysis pirštas liestų dešinįjį snapelio kraštą, o delnas būtų atgręžtas kiek į priešakį. Dešinės rankos alkūnę laikyti kiek priešakyje ir žemiau pečių linijos (50 ir 51 brėž.).

Sukant galvą, ranka neturi būti sukama drauge su ja, o laikoma vietoje.

Kai sveikinamasis asmuo praeina pro šalį du žingsnius, atsukti galvą tiesiai, kartu stanga nuleidžiant ranką.

50 brėž.

51 brėž.

Visais atvejais jaunesnysis neturi nuleisti rankos, kol nenuleido vyresnysis.

156. Einant be šautuvo, sveikinančios reikia eiti išlygintu žingsniu, pasukti galvą į sveikinamajį asmenį ir rankomis nemosuoti, o jei su kepure, tai pakelti prie jos dešinę ranką kaip nurodyta 155 str.

157. Esant su šautuvu sveikinamasi kaip ir be šautuvo, tik ranka nekeliamā prie kepurės ir laisva ranka mosuojama.

158. Kariai su kardu sveikinasi kaip ir be jo. Kada sveikinasi eidamas, kairės rankos plaštaka prilaiko makštį prie kairės šlaunies.

Muzikantai su instrumentais rankose sveikinasi kaip nurodyta 157 str., imdami instrumentus pagal taisykles orkestro instrumentams laikyti.

Kariai, nešantieji ką nors abiejose rankose, sveikinasi pasukdami galvas.

159. Raiti sveikinasi pasukdami galvą, o kai dešinė ranka laisva, tai pasukdami galvą ir pakeldami ranką prie kepurės kaip nurodyta 155 str.

160. Vaziuoti, kurie valdo arkli, motociklą, dviratį, automobilį ar kitą kurią mašiną, judesio metu nesisveikina.

Stovėdami vietoje sveikinasi bendromis taisyklemis, tik vežėjai, kurie ir šiuo atveju turi laikyti vadžias rankose, sveikinasi pasukdami galvas.

161. Sėdintieji vežime ar automobiliuje sveikinasi nesistodami, o vagone — atsistodami.

Vyresniajam įėjus į vagoną arba autobusą, jaunesnysis turi elgtis vidaus tarnybos statuto mandagumo taisyklemis.

162. Bet kuris vienetas vietoje ir eidamas sveikinasi jo vado komandomis:

- 1) RAMIAI!
- 2) Pagarba - DEŠINĖN! (KAIRĖN, VIDURIN)!

Pirmąja komanda: a) vietoje — atsistoti taisyklingai (20 str.), b) einant — žengti išlygintu žingsniu.

Antraja komanda greit pasukti galvą į nurodytą pusę truputį pakeltu smakru, žiūrėti tiesiai į sveikinamąjį asmenį ir sukti paskui jį galvą. Karininkams ir kuopininkams, be to, pakelti ranką prie kepurės.

Kai vadas pasisveikinės praeina pro vienetą (stovintį vietoje ar einantį) arba kai jis sukemanduos PAGERBTA! ar duos ženkla, vieneto vadas komanduoja: PAGERBTA! Tada karininkai ir kuopininkai nuleidžia rankas ir visi atsuka galvas tiesiai, o einant be šautuvų, pradeda mosuoti rankomis.

163. Mokymo reikalui išskirstytam vieneti sveikintis komanduojama bendromis taisyklemis, bet vienetas nerikiuojamas. Sukemandavus RAMIAI!*) — visi atsisuka veidu į sveikinamąjį viršininką ir taisyklingai atstoja toje vietoje, kur buvo prieš komandą.

Sukmandavusis eina prie viršininko reportuoti.

Raportuojant reikia pasakyti: kurio vieneto, kiek kovotojų, ką veikia.

P a v y z d y s: „Tamsta majore, 5 kuopos II būrio 48 kovotojai mokomi šaudymo veiksmų“.

Lauko pratimų, žygių ir šaudymų metu sveikintis nekomanduojama. Viršininkas sustinkamas raportu.

164. Raportuojama sustojus prieš viršininką per du žingsnius, pakelus ranką prie kepu-

*) RAMIAI komanduojama ir tada, kai tik vieni karininkai.

rės (pristačius koją). Pabaigus raportą, žengiamas žingsnis į šoną, kad viršininkas galėtu praeiti arba kad būtų vietas kitam raportuojančiam.

Ranka nuleidžiama, kai, pasisukus eiti, žengiamas pirmas žingsnis.

KARDO VEIKSMAI

165. Rikiuotinis kardo laikymas stovint ir einant. Kardas laikomas kairėje rankoje, vertikalėje padėtyje, rankenos lankeliu į priekį, prie šlaunies, apkabintas tarp žiedų (paprastai kiek arčiau prie viršutinio žiedo) nykščiu iš priekio, visais kitais pirštais iš užpakalio (52 brėž.).

166. Veiksmai su kardu vykdomi pagal bendrą ginklų veiksmų komandą.

Karininkai ir kuopininkai ima kardus iš makščių šiaisiai atsitikimais:

- a) Pagerbdami — pagal komandą Ginklu - GERBK!
- b) Eidami iškilmės maršu — pagal komandą Ant pe - TIES!

167. Iškilmės maršui komanduojant Ant pe - TIES!, kardas iš makščių ištraukiamas ir statomas prie peties trimis veiksmais.

Pirmas veiksmas: kaire ranka padaudant kardą kiek pirmyn ir pakreipiant jį rankenos lankeliu į kairę, tuo pat metu dešine ranka ištraukti geležtę delno platumu (53 br.).

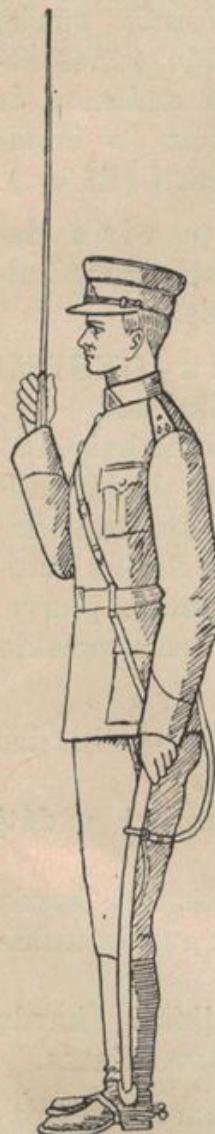
Antras veiksmas: ištraukti kardą ir iškelti jį prieš save smaigaliu į viršų taip, kad ašmenys būtų iš kairės pusės, o kardą lai-

52 brėž.

53 brėž.

54 brėž.

55 brėž.

kančios rankos nykštis lygiuotusi su smakru ir būtų per plaštaką nuo jo; tokia kardo padėtis vadinas: pagarbai (54 brėž.).

Trečias veiksmas: nuleidžiant dešinę ranką prie šlaunies iš dešinės pusės, pastatyti stačiai kardą prie dešiniojo peties ašmenimis į priekį, rankeną suimti smiliumi ir didžiuoju pirštu iš lauko, o nykščiu — iš viodus; kitus du pirštus laisvai sulenkti (55 br.).

168. Einant su kardu prie peties dešine ranka (kartu su kardu) mosuojama, kaire — laikoma makštis nemosuojant.

169. Komanduojant Ginklu - GERBK!
— kardas ištraukiamas trimis veiksmais.

Pirmas ir antras veiksmai daromi kaip 167 str. nurodyta. Trečiuoju veiksmu kardą nuleisti ant ištiestos rankos žemyn taip, kad kardo rankenos lankelis lengvai liestų dešinę šlaunį, geležtė kad būtų atgręžta ašmenimis į save, o smaigalys — kairiau kairiojo bato priekio (56 brėž.).

170. Komanduojant Že - MĒN! — kardas idedamas į makštį trimis veiksmais.

Pirmas veiksmas: paimti į padėti pagarbai.

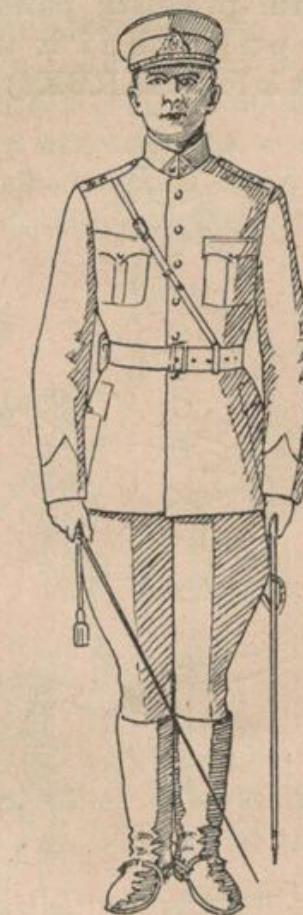
Antras veiksmas: pasukti kardą smaigaliu žemyn, kartu pakelianči ranką aukštyn, įkišti kardo galą į makštį.

Trečias veiksmas: įkišti kardą visai į makštį ir rankas nuleisti į savo vietas.

171. Einant iškilmės maršu kardu gerbiamą taip:

Priartėjus prie vado per 20 žingsnių, iš padėties prie peties kairės kojos taktu paimti kardą pagarbai. Taip laikant kar-

dą, priartėjus prie vado per 10 žingsnių, stai-ga nuleisti kardą žemyn kairės kojos taktu taip, kad rankenos lankelis atsidurtų prie šla-

56 brėž.

nies, geležtė nukreipta į priekį (éjimo kryptimi), smaigaliu per sprindį nuo žemės. Nuleidžiant kardą, kartu pasukti galvą į vado pusę.

Einant abi rankos (dešinę su kardu, kairę su makštimi) turi būti prie šlaunų, visai nejudinamos.

Praėjus daliniui pro vadą, paimti kardą i
padėti pagarbai, po to — prie peties.

Karininkai, kuriems reikia užeiti vado pu-
sēn savo vienetui praleisti, pasisukdami deši-
nén ima kardą pagarbai ir užėjė jį nulei-
džia (kaip ginklu-GERBK!).

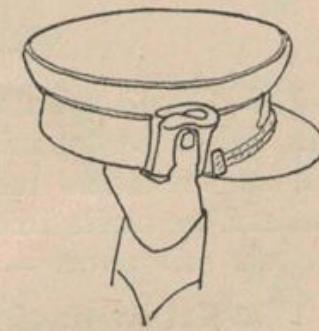
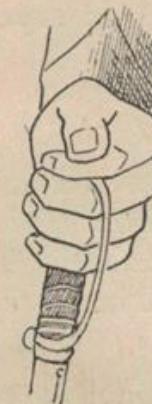

172. Veiksmai su kardu raitiems tie patys
kaip ir péstiems, tik gerbiant kardas laikomas
už dešiniosios šlaunies, ištiestoje rankoje, aš-
menimis į arklio pusę (57 brėž.).

P a s t a b a. Kardas prisegamas prie
balno iš kairės pusės.

173. Komanda K e p u r e s - N U S I I M K !
vykdoma trimis veiksmais.

P i r m a s v e i k s m a s : dešine ranka
nuimti kepurę ir tuo pačiu metu kaire ranka
paimti kardą už rankenos viršutinės dalies to-
kiui būdu, kad rankenos lankelis atsidurtų tarp
smiliaus ir didžiojo piršto (58 brėž.).

A n t r a s v e i k s m a s : kepurę perimti
i kairę ranką 25 str. taisyklėmis.

T r e č i a s v e i k s m a s : nuleisti deši-
nė ranką.

Komanduojant U ž s i - DÉK ! — užsidėti
kepurę, o kardą paimti laikyti pagal 165 str.

174. P r i s i s t a n t s u k a r d u k a m b a r y-
j e , kepurę ir kardas laikomi 173 str. taisyklė-
mis.

Nuimtą dešinę pirštinę, sulenkus ją išilgai
pusiau, delnine puse į vidų, laikyti kairėje

rankoje skersai sulenkta per kepuręs lankelį taip, kad viršutinė jos dalis būtų po nykščiu, o apatinė (pirštuotoji) dalis — po kitais pirštais (59 brėž.).

175. Viršininkui sutikti vieneto vadas, sukomandavęs **Ginklu - GERBK!**, ima kardą pagarbai, tuo pačiu metu pasisukdamas į viršininko pusę, ir eina (joja) raportuoti. Priėjės (prijojęs) sustoja, nuleisdamas kardą pagal 169 str. (raitas pagal 172 str.) ir raportuoja.

VÉLIAVA

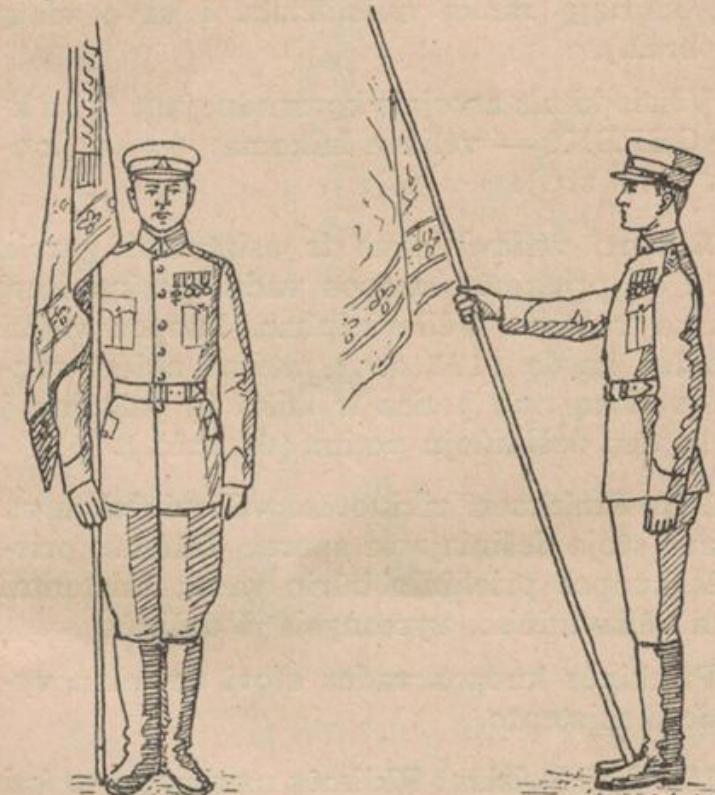
176. Garbė nešti véliavą teikiama verčiausiam dalies puskarininkui. Nuolatiniu asistentu skiriamas taip pat puskarininkis. Iškilmėms, be nuolatinio asistento, skiriamas vyrėnysis asistentas — karininkas.

177. Kai šautuvai prie kojos, véliava laikoma laisvai nuleistoje dešinėje rankoje, laikant pirštus iš priekio, o nykščiu apėmus kotą iš užpakalio; apatinis koto galas ties dešinės kojos pirštais (60 brėž.).

178. Komanduojant **Ant pe - TIES!** arba **Ginklą - PASIKABINK!** — véliava abiem rankomis paimama ant dešiniojo peties, dešinė ranka ištisiamai išilgai kotą, apėmus jį iš viršaus, kairė nuleidžiama į savo vietą. Toje padėtyje koto galas turi būti per 50—60 cm nuo žemės.

Žygyje po komandos **LAISVAI!** véliava nešama ant dešiniojo arba ant kairiojo peties.

179. Komanduojant **Kepures - NUSIIMK!** — véliava pakeliamā abiem rankom ir koto galas statomas tarp kojų pėdų; paskui vériava palenkiamā į kairės rankos sulenkimą, o dešine nuimama kepurė ir laikoma kaip nurodyta 25 str.

60 brėž.

61 brėž.

Sukomandavus **Užsi - DÉK!** — užsidedama kepurę, o vériava statoma prie kojos.

180. Dalies vériava gerbiamas tik respublikos prezidentas ir svetimų valstybių galvos.

Šiais atvejais, komanduojant Ginklu-GERBK!, dešinė ranka perkeliamą (kotu) iki krūtinės, tuo pačiu metu kaire ranka paimant už koto apie dvi plaštakas žemiau dešinės rankos, vėliava statoma kotgaliu tarp kojų pėdų ir palenkiamą į priekį ant ištiestos dešinės rankos, kairiąją ranką nuleidžiant į savo vietą (61 brėž.).

Visais kitais atvejais komanduojant Ginklu-GERBK! — vėliava laikoma prie kojis (177 str.).

Einant, vėliavininkas ir asistentai gerbia kartu su priekinės kuopos vadu, paskui kurį nešama vėliava. Vėliavininkas, kuopos vadui nuleidus kardą (171 str.), nuima abiem rankom vėliavą nuo peties ir laiko ją palenkta į priekį ties dešiniuoju petim (62 brėž.).

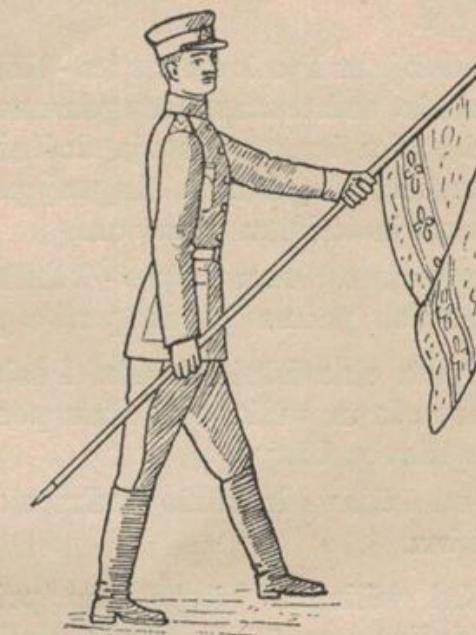
181. Rinkimosi rikiuotėse vėliavininkas su vėliava stoja dešiniajame sparne dešiniau priekinės kuopos priekinio būrio vado; asistentai greta vėliavininko, vyresnysis iš dešinės.

Priekinės kuopos vadas stovi dešiniau vyresniojo asistento.

182. Prieš eisiant iškilmės maršu, po to kai dalis persirikiuoja judesiui, priekinės kuopos vadas komanduoja: **Vėliava, prieš kuopą žengte - MARŠ!** Po šios komandos vėliava atsistoja 5 žingsnius prieš kuopos viduri: asistentai — vyresnysis iš dešinės, jaunesnysis iš kairės. Kuopos vadas — 5 žingsnius prieš vėliavą.

183. Vėliavai iš būstinės prie surikiuotos dalies (ir atgal nuo jos į būstinę) palydėti skiriamas vienas būrys su kari-ninku.

184. Atvykus prie būstinės, vėliavos būrys surikiuojamas linija, dešiniuoju sparnu prieš išėjimą į būstinę.

62 brėž.

Čia jau turi būti atvykės vyresnysis asistentas, vėliavininkas ir asistentas. Vyresnysis asistentas ir vėliavininkas ieina į būstinę vėliavos paimti, o asistentas stoja dešiniajame vėliavos būrio sparne.

185. Kai vėliava pasirodo, būrio vadas komanduoja: **RAMIAI! Vėliavą ginklu-GERBK!**

Vyresnysis asistentas, laikydamas ranką prie kepurės, veda vėliavininką su vėliava ir pastato jį dešiniajame sparne (dešiniau asistento), o pats atsistoja dar dešiniau.

186. Kai vėliava savo vietoje, būrio vadas komanduoja: Ž e - MĒN! Po to: D e s i - NĒN! Po keturis - RIKIUOK! Ant pe-TIES! ir t. t.

Komanduojant Po keturis - RIKIUOK! — vyresnysis asistentas, žengdamas žingsnį atgal dešinėn, atsistoja dešiniau vėliavos; asistentas, žengdamas žingsnį priekin — kairėn, atsistoja kairiau vėliavos.

Komanduojant Ant pe-TIES!, vyresnysis asistentas paima kardą prie peties.

187. Pirma eina būrio vadas. Paskui jį per 5 žingsnius nešama vėliava. Toliau per 4 žingsnius eina vėliavos būrys.

Būrys su vėliava ir būrio vadas eidami nieko nesveikina.

188. Kai vėliavos būrys bus prisiartintęs prie savo dalies per 50 žingsnių, dalies vadas komanduoja: 1. RAMIAI! 2. Vėliavą ginklu - GERBK! Taip sukomandavus, orkestras groja dalies maršą.

189. Vyresnysis asistentas veda ir pastato vėliavą į vietą, o būrio vadas vėliavos būrij pririukoja prie savo kuopos.

190. Kai vėliava savo vietoje, dalies vadas, davęs ženkla nustoti groti, komanduoja: Ž e - MĒN!

191. Vėliavos į būstinę palydėti pirma išvedamas voroje po keturis ir sustabdomas per 20 žingsnių prieš dalies rikiuotę (dalies pafrončio kryptimi) paskirtasis vėliavos būrys.

Tada dalies vadas komanduoja: Vėliavą ginklu - GERBK! Orkestras groja dalies maršą.

Vyresnysis asistentas, sukomandavęs:
1. Ant pe-TIES! (pagal šią komanda pats kardą ima prie peties). 2. Žengte - MARŠ! — nuveda vėliavą į būrio priešakį.

Dalies vadas duoda ženkla orkestrui nutilti.

Tada būrio vadas komanduoja savo būriui: Ant pe-TIES! Žengte - MARŠ!

192. Kai būrys bus nutolęs per 50 žingsnių, dalies vadas komanduoja: Ž e - MĒN!

193. Atvykus prie būstinių, sustabdžius ir perrikiavus būrij linija, komanduojant Vėliavą ginklu - GERBK!, vėliava nunešama į savo vietą būstinėje.

194. Per pamaldas asistentai su vėliavininku vėliavą, ginklus ir kepures laiko kaip sukomandavus Kepures - NUSIIMK! (38, 173 ir 179 str.).

195. Laikomai makštyje vėliavai gerbti nekomanduojama ir ji nesveikinama. Taip nešamas vėliavą vienetas sveikinasi bendromis taisyklemis.

Asistentai tasyk savo ginklus neša: karieninkas kardą makštyse, o puskarininkis šautuvą laikydamasis bendrosios komandos.

196. Iš makšties vėliava išimama: per priesaiką, per iškilmes (pamaldas ir paradą) ir garbės sargybose 180 str. nurodytiems asmenims pagerbti.

Atnešant prie dalies ir grąžinant į būstinę vėliava turi būti be makšties.

Paraduose (garbės sargybose) vėliava iš makšties išimama daliai (daliniui) atvykus į parodo (garbės sargybos) aikštę ir vėl įdedama daliai (daliniui) praėjus iškilmės maršu ir persirikiavus žygiui.

197. Žygyje vėliavininkas neša vėliavą per 5 žingsnius prieš priekinį dalinį, o asistentas eina greta jo iš kairės (vyresniojo asistento neskiriama).

198. Karo metu pulko vėliava turi būti taip pat prie pulko būstinės ir nieku būdu neturi būti per daug nutolusi nuo jo išsidėstymo ar kautynių ploto.

Lydima vėliava 183—193 str. tvarka karometu tik tais atvejais, kai dalies vadui tai atrodo reikalinga. Visiems kitiems atvejams dalies vadui leidžiama nustatyti paprastesnę, aplinkybėms tinkamą tvarką.

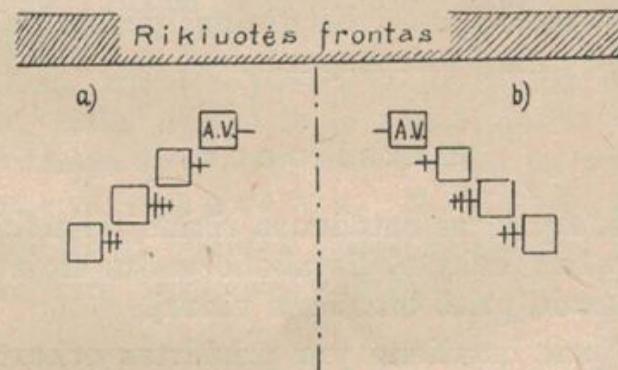
APŽIŪROS

K u o p a

199. Apžiūrai, kai kitaip neįsakyta, kuopa rikiuoja linija su visa žygio apranga. Kuopos vadas stoja prieš kuopos vidurį 5 žingsnių atstumu.

Jei prie kuopos yra orkestras, tai jis stoja dešiniajame kuopos sparne, 5 žingsnių tarpu. Aukštesniams vadui sutikti visi jo priklausą kuopos tiesioginiai viršininkai stoja pagal vyresniškumą iš dešinės į kairę, per 3 žingsnius į dešinę nuo pirmojo būrio (orkestro) dešiniojo sparno.

200. Kai daras apžiūrą vadas prisiartins prie kuopos apie 100 žingsnių, kuopos vadas komanduoja: Dešinėn (kairėn, vidurin) ginklu - GERBK!

63 brėž.

Visi kariai gerbia ginklu ir pasuka galvas į vado pusę, o orkestras groja pulko maršą. Kuopos vadas su kardu p a g a r b a i eina prie vado, sustoja prieš jį per du žingsnius, nuleidžia kardą ir raportuoja, pvz.: T a m s t a p u l k i n i n k e, N p u l k o N k u o p a ! Po to paduoda rikiutės lapelį (3 pried.), žengia žingsni į šalį, kartu pasisukdamas dešinėn (kairėn), ir paskui lydi jį frontu su nuleistu

kardu, eidamas nuolaidu iš išorinės pusės (kuopos atžvilgiu). Vadui praėjus pro tiesioginius kuopos viršininkus, jie išeina jį lydėti, pasirikiuodami už kuopos vado nuolaidais į išorinę puse vyresniškumo eile (63 brėž.).

Vadui apėjus frontą, jo įsakymu kuopos vadas duoda ženklą, kad orkestras nustotų groti, ir po to komanduoja: Ž e - MĒN!

Tada visi kariai atsuka galvas tiesiai, ima ž e m ē n šautuvus, o kardus įdeda į makštis.

P a s t a b a. Tiesioginiai kuopos viršininkai ir tie vadai ir kuopininkai, kurių daliniai išrikiuoti be ginklų, gerbia pakeliami ranką prie kepurės.

B a t a l i o n a s

201. Apžiūrai batalionas rikiuojasi telkiniu ar kaip bus įsakyta. Bataliono vadas stoja per 10 žingsnių prieš bataliono vidurį.

Jei prie bataliono yra priskirtas orkestras, tai jis stoja dešiniajame bataliono sparne kaip nurodyta 199 str.

Vyresniajam vadui sutikti visi jo priklausą bataliono tiesioginiai viršininkai sustoja kaip nurodyta 199 str.

202. Vadas sutinkamas kaip nurodyta 199 ir 200 str.; visa, kas ten pasakyta apie kuopą ir jos vadą, tinka batalionui ir jo vadui. Bataliono vadas, sutikdamas viršininką, raportuoja, pavyzdžiui: Tamsta pulkininkė, M pulko N batalionas!

Jei daras apžiūrą vadas raitas, tai ir bataliono vadas gali būti raitas.

P u l k a s

203. Apžiūrai pulkas rikiuojasi telkiniu arba kaip bus įsakyta. Pulko vadas stoja per 20 žingsnių prieš pulko vidurį.

Orkestras stoja kaip nurodyta 199 str.

Vyresniajam vadui sutikti visi jo priklausą vadai, kurių valdžioje yra pulkas, stoja kaip nurodyta 199 str.

204. Vadas sutinkamas kaip nurodyta 200 str.

Visa, kas ten pasakyta kuopai ir kuopos vadui, tinka pulkui ir jo vadui. Pulko vadas, sutikdamas viršininką, raportuoja, pavyzdžiui: Tamsta generole, N pulkas!

Jei daras apžiūrą vadas raitas, tai ir visi vadai, kam priklauso, gali būti raiti.

S k u n d u k l a u s i n ė j i m a s

205. Apžiūros metu skundams klausinėti komanduojama:

- Skundams klausinéti, vadai, prieš rikiuotę,
- Žengte - MARŠ!

Taip sukomandavus, vadai artimiausiu keiliu išeina prieš rikiuotę: skyrininkai 10, būrininkai 15, kuopininkai 20, būrių vadai 25, kuopų vadai 30, batalionų vadai 35 žingsnius.

Išėję sutankėja į vidurį, sustoja ir pasilygiuoja (taip pat į vidurį) kiekviena grupė viena eile.

Skundus apklausus komanduojama: V-a-d-a-i, į s-a-v-o v-i-e-t-a-s - ž-e-n-g-t-e - MARŠ! Taip sukomandavus, visi apsisuka aplink ir eina artimiausiu keliu į savo vietas.

Skundų klausinėjant kariai stovi laisvai, išskyrus tą dalinių (grupę), kuris klausinėjamas.

Į klausimą, ar turi skundą, jo neturint, atsakyti (karininkai ir kuopininkai pakelia ranką prie kepurės): Neturiu! Turės skundą pasako laipsnių, pavardę ir pareiškia skundą.

IŠKILMĖS MARŠAS

K u o p a

206. Kuopa iškilmės maršu gali eiti vora po keturis arba visa, arba būriais.

207. Einant iškilmės maršu, jei reikia, statomas tiesinis, kad pažymėtų lygiavimo sparno kryptį.

Jei jis nestatomas, tai kuopos vadas turi nurodyti kryptį arba į tam tikrą daiktą, arba paliai tam tikrą liniją.

208. Prieš eisiant iškilmės maršu kuopos vadas komanduoja: I š k i l m ē s m a r š u i!

Taip sukomandavus, orkestras, kapelmeisterio komanduojamas, išeina į priekį ir atsistoja prieš aukštesnįjį vadą, per 10 žingsnių kairiau voros kelio. Tuo metu kuopos vadas

perrikuoja kuopą ir atsistoja prieš ją per 5 žingsnius.

209. Kai orkestras atsistoja kur reikia, kuopos vadas komanduoja:

- 1) A n t p e - T I E S !
- 2) Ž e n g t e - MARŠ !

Sukomandavus MARŠ!, orkestras groja maršą.

210. Kuopai eiti būriais kuopos vadas komanduoja:

- 1) A n t p e - T I E S !
- 2) B ū r i a i s ,
- 3) N ž i n g s n i ū a t s t u m a i s ,
- 4) P i r m a s b ū r y - V Y K D Y T I !

Paskutine komanda I būrio vadas eina į būrio priešakį, atsistoja per 2 žingsnius už kuopos vado ir komanduoja: Ž e n g t e - MARŠ !

Taip sukomandavus, eina visa kuopa. Antras būrys, priėjės prie tos vienos, iš kur pradėjo eiti priekinis būrys, žengia vietoje.

Kai priekinis būrys nueis komandos nustatyta atstumą, antrojo ir kitų būrių vadai iš eilės komanduoja: T I E S I O G !

211. Kuopos vadas per 20 žingsnių nuo aukštesniojo vado paima kardą p a g a r b a i ir, priėjės per 10 žingsnių, ji nuleidžia, kartu pasukdamas galvą į aukštesnįjį vadą. Kuopos vadui nuleidžiant kardą, visi kuopos kariai pasuka galvas.

Būrių vadai ir kuopininkas kardus laiko prie peties (167 ir 168 str.), nenustodami mosuoti dešiniąja ranka (su kardu).

Jei kuopa eina būriais, tai būrių vadai gerbia kardais (I būrio vadas kartu su kuopos vadu). Kiekvieno būrio kovotojai pasuka galvas būrio vadui nuleidžiant kardą.

212. Praėjus pro aukštesnijį vadą 4 žingsnius (kai lygiuojantis normaliu galvos pasuki mu jo jau nematyti), kardai imami prie peties, o galvos atsukamos tiesiai.

Šis veiksmas kuopos gilumoje vykdomas paeiliui, pradedant nuo priekio, be jokių komandų ar ženklų. Tik kiekvienas kovotojų ketvertas pasuka galvas kartu su savo kraštiniu (iš lygavimo pusės).

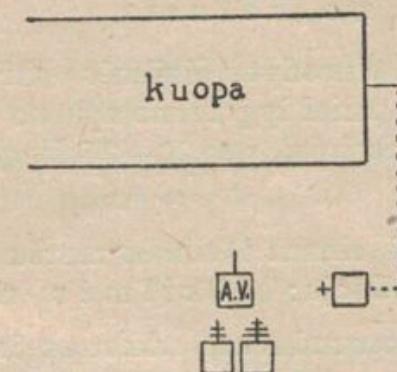
213. Jei rikiuotėje karininkai ir kuopininkas be kardų, tai jie gerbia pakeldami ranką prie kepurės.

Jei kovotojai be šautuvų, tai, pasukdami galvas, jie nustoja mosavę rankomis. Karininkai ir kuopininkas, nors būtų ir su kardais, gerbia pakeldami ranką prie kepurės.

214. Prieš einant kuopai iškilmės maršu, 199 str. nurodyti tiesioginiai jos viršininkai eina ir išsirikiuoja už aukštesniojo vado per 1 žingsnį, vyresniškumo eile.

215. Reikiant užeiti, kuopos vadas, praėjės 5 žingsnius pro aukštesnijį vadą, pakelia kardą pagarbai, pasisuka į vado pusę, užeina ir, atsistojęs dešiniau 214 str. nurodytu viršinin-

kų, veidu į aukštesnijį vadą, nuleidžia kardą (64 brėž.).

64 brėž.

Praėjus kuopai, kuopos vadas ima kardą pagarbai, pasisuka aplink ir, pirmuoju žingsniu imdamas kardą prie peties, eina prie savo kuopos.

216. Pasibaigus iškilmės maršui, tebegrojasi orkestras, sukdamas dešinę, eina pasukui kuopą. Kuopai sustojus, jis nustoja grojės ir eina į kuopos priešakį.

217. Kulk. kuopa iškilmės maršu eina žygiovora (G-32, 112 ir 128 str.) arba visa, arba būriais.

Prieš pradedant eiti vietoje komandos Ant p e - TIES! — tariama komanda: Ginklą - PASIKABINK! Visa kita — kaip šaulių kuopai.

Batalionas

218. Batalionas iškilmės maršu eina kuopomis, vora po keturis.

219. Kad nurodytų iškilmės maršui reikalingą kryptį, paliai lygiavimo sparno liniją statomi kuopų tiesiniai, per 20—25 žingsnius nuo vienas kito.

220. Prieš einant iškilmės maršu bataliono vadas komanduoja: Iškilmės maršui!

Taip sukomandavus, orkestras ir tiesioginiai bataliono viršininkai eina į savo vietas kaip nurodyta 208 ir 214 str.

Tuo metu batalionas kaip reikiant persirikiuoja. Tiesiniai išbėga į savo vietas (2 pried.).

Po to bataliono vadas komanduoja:

- 1) Ant pe-TIES!*)
- 2) Kuopomis,
- 3) 1 tiesinio atstumais,
- 4) N kuopa - VYKDYTI!

Paskutine komanda priekinės (N) kuopos vadas atsistoja priešaky kuopos ir komanduoja: Žengte - MARŠ! Taip sukomandavus, daroma kaip nurodyta kuopai. Atstumas tarp priekinės kuopos ir bataliono vado 10 žingsnių.

221. Kulkosvaidžių kuopa eina paskui pa-skutinę šaulių kuopą. Bataliono padedamasis būrys eina paskui kulkosvaidžių kuopą.

*) Kulk. kuopa šia komanda pasikabina karabinus.

222. Bataliono vadas, einant iškilmės maršu, užeina (užjoja) vado pusėn 215 str. taisyklemis.

Priekinės kuopos vadas kardu gerbia kartu su bataliono vadu.

223. Pasibaigus iškilmės maršui, orkestras eina kaip nurodyta 216 str.

Pulkas

224. Pulkas eina iškilmės maršu batalionui nurodytose rikiuotėse, laikydamasis taisyklių, nurodytų kuopai ir batalionui.

225. Pulko vadui sukomandavus Iškilmės maršui!, orkestras ir tiesioginiai pulko viršininkai eina į savo vietas kaip nurodyta 208 ir 214 str.

Pulko vadas stoja per 20 žingsnių prieš priekinį dalinį, o du žingsniu užpakalyjo — adjutantas.

Toliau pulko vadas komanduoja kaip nurodyta 220 str. Batalionų vadai komandas pakartoja.

226. Pulko vadas užeina (užjoja) aukštessniojo vado pusėn kaip nurodyta 215 str. Adjutantas užeina paskui pulko vadą ir sustoja per 2 žingsnių už jo.

Pulko štabo, ūkio skyriaus ir sanitarijos karininkai iškilmės maršu praeina 5 žingsnius paskui pulko vadą po du ar po keturis (nelygūjų skaičius) su vyresniuoju priešaky, pakeldami ranką prie kepurės.

PRIEDĒLIAI

1 priedėlis

SUTARTINIAI ŽENKLAI SMULKIŪ DALINIŪ (IKI KUOPOS) RIKIUOTEI VALDYTI

1. Dėmesio — pakelti ranką aukštyn ir taip laikyti iki bus suprasta.
2. Pirmyn — vieną kartą pamoti ranka norima kryptimi (bėgte — pamoti kelis kartus).
3. Stok — pamoti viena ranka iš viršaus žemyn.
4. Vilnin — kyloti į šalis abi rankas.
5. Pradēti šaudyti — mosuoti viena ranka orizontaliai ir po to šią ranką ištisti šaudymo kryptimi.
6. Nustoti šaudyti — mostelėti viena ranka vieną kartą orizontaliai, antra ranka vieną kartą iš viršaus žemyn.
7. Dalinys — sukti ratu viršum galvos pakeltą ranką.
8. Vadai — iškelti abi rankas aukštyn ir pas mane vieną sukti ratu.
9. Priešas — iškelti šautuvą.
10. Reikalauju šoviniu — pakelti du kartus abi rankas aukštyn.

11. Pakartok — ištiesti abi rankas orizontaliai.
— nesupratau
12. Šaukiu I būri — pakelti abi rankas aukštyn ir, jas nuleidus, tuojau kilstelti aukštyn vieną ranką vieną kartą.
13. Šaukiu II būri — pakelti abi rankas aukštyn ir, jas nuleidus, tuojau kilstelti aukštyn vieną ranką du kartus.
14. Šaukiu III būri — pakelti abi rankas aukštyn ir, jas nuleidus, tuojau kilstelti aukštyn vieną ranką tris kartus.

P a s t a b o s: 1. Dėmesio ženklas duodamas prieš kiekvieną sutartinį ženklą. Ženklą supratęs kartoja tą patį ženklą.

2. Čia nurodytos, taip pat ir naujai sutartos savokos gali būti perduotos ir kodais; tam reikalui kuopų ir būrių ryšio pa- siuntiniai turi turėti nustatyto dydžio ir spalvos skydelius ar vėliavėles. Jų vartojimą tvarko atskira instrukcija.

3. Ženklų vartojimas neturi sukelti prieso dėmesio ar ugnies.

4. Ženklai trimitu duodami tik vadams, pradedant būrio vadu.

2 piedėlis

NURODYMAI TIESINIAMS STATYTI

1. Prieš iškilmes adjutantas nurodo tiesiniams vietas. Pasilygiavę jie pasiženklina tas vietas ir grįžta prie savo dalinių.
2. Po komandos I š k i l m ē s m a r š u i! tiesiniai artimiausiu keliu, užpakaly fronto, pro vieneto sparną išbėga į anksčiau pasiženklintas vietas, pasisuka veidu į dalies žygiavimo pusę, pasilygiuoja ir atsistoja ramiai.

Šautuvą su uždėta ant durtuvo vėliavėle laiko prie kojos.

3. Daliai praėjus iškilmės maršu adjutantas komanduoja: Tiesiniai prie savo kuopų b e g t e - MARŠ!

4. Tiesinio vieta kuopos linijoje paskutinės gretos pirmoje eilėje.

3 priedėlis

RIKIUOTĖS LAPELIO PAVYZDYS

193. m. lapkričio m. 23 d. r i k i u o t ē j e y r a :

Vieneto pavadinimas	Batalionų	Kuopų	Karininkų	Puskarininkų	Kareivų
N pulkas	3	12	55	156	1400

P a s t a b o s : 1. Surašant rikiuotės lapelį kuopai, pirmame dryže pažymima, kuri kuopa, o antras ir trečias dryžai išleidžiami.

2. Rikiuotės lapelis surašomas $\frac{1}{2}$ lapo rašomojo popieriaus ir pusiau sulenkta, atraportavus, įteikiamas viršininkui.

3. Rikiuotės lapelis laikomas už diržo dešiniau sagties.

4 priedėlis

TAISYKLĖS ORKESTRO INSTRUMEN-TAMS LAIKYTI

1. Stovint vietoje mažuosius instrumentus reikia laikyti dešinėje nuleistoje rankoje, laibgaliai i viršų, o didžiuosius — prie dešinės kojos, pastatytus ant žemės, laikant dešine ranka už drūtgalo (raginės dailies). Būgnus reikia laikyti: mažuosius — pasikabinus ant kaklinio diržo prieš kairiąją šlau- ni, o didžiuosius — pastatytus priešais save ant žemės.

E in ant instrumentus su diržais reikia nešti pasikabinus per kairijį petį, o mažuosius — kaip vietoje laikant.

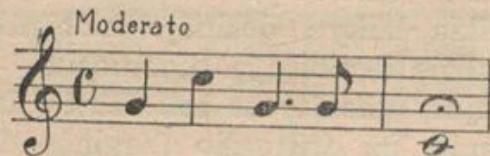
B é g a n t mažieji instrumentai laikomi prieš krūtinę, o didieji — kaip einant, prilai-kant ranka kaip kam patogiau.

2. Trimitas visada laikomas pakabintas per kairijį petį laibgaliu i viršų.

5 priedėlis

TRIMITAI

1. Dēmesio (klausykit visi)!

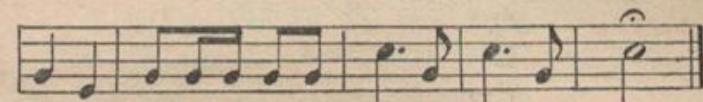
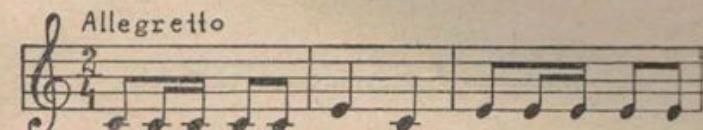
2. Stok (baigta)!

3. Susirinkimas

4. Karininkų susirinkimas

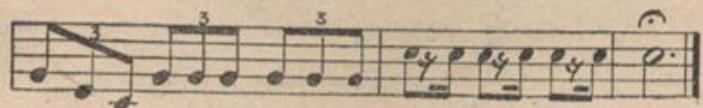
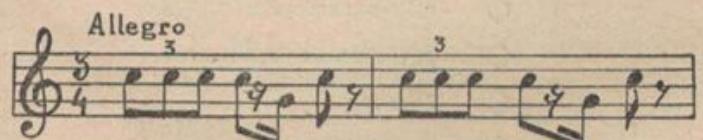
5. Slépkis!

6. Ugnis!

7. Pavojus

6 priedėlis

ŽENKLŲ PAAIŠKINIMAS

+	bataliono vadas
-	bataliono adjutantas
+	kuopos vadas
-	bario vadas
+	kuopininkas
-	barininkas
+	skyrininkas
-	skyrininko pavaduotojas
○	vyr. ūauly
○	ūauly
○	taikytojas
○	kulkosvaldininkas
○	granaty svaidytojas
○	grabaty tiekėjas
○	igudės ūauly
○	sekėjas
○	ryšio pasluntinys
○	ptiešcheminis puskarininkis
○	akvalzdis
○	sanitarijos puskarininkis
+	sanitaras
○	trimičius
○	dalinys manevrineje rikiuotėje (vidury pažymima koks dalinys)

TURINYS

	Pusl.
Įsakymas	3
RIKIUOTĖS IR JŲ VALDYMAS	
Rikiuotės	5
Valdymas	9
PĘSTININKŲ VIENETŲ RIKIUOTĖS MOKYMAS	
Kovotojas	
a) Kovotojas tankinėje rikiuotėje	11
b) Kovotojas manevrinėje rikiuotėje	34
Skyrius	
a) Skyrius tankinėje rikiuotėje	40
b) Skyrius manevrinėje rikiuotėje	50
Būrys	
a) Būrys tankinėje rikiuotėje	59
b) Būrys manevrinėje rikiuotėje	61
Kuopa	
a) Kuopa tankinėje rikiuotėje	65
b) Kuopa manevrinėje rikiuotėje	70
Batalionas	
a) Batalionas tankinėje rikiuotėje	70
b) Batalionas manevrinėje rikiuotėje	73
Pulkas	
a) Pulkas tankinėje rikiuotėje	73
b) Pulkas manevrinėje rikiuotėje	74

**PASISVEIKINIMAI. KARDO VEIKSMAI.
VÉLIAVA. APŽIŪROS. IŠKILMĖS MARŠAS.**

Pasisveikinimai	75
Kardo veiksmai	79
Véliava	86
 Apžiūros	
Kuopa	92
Batalionas	94
Pulkas	95
Skundų klausinėjimas	95
 Iškilmes maršas	
Kuopa	96
Batalionas	100
Pulkas	101

P r i e d é l i a i :

1. Sutartiniai ženklai smulkių dalinių rikiuoti valdyti	103
2. Nurodymai tiesiniams statyti	105
3. Rikiuotés lapelio pavyzdys	106
4. Taisyklos orkeistro instrumentams laikyti	107
5. Trimitai	108
6. Ženklų paaiškinimas	110